

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2005. február 10-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel
az Oktatási Minisztérium (Budapest V., Szalay u. 10-14.)

101. számú tanácstermében megtartott
üléséről

Napirend:

1. Tájékoztató a tankönyvellátás helyzetéről, elvi kérdéseiről

Előadó: Karlovitz János TTB-tag
Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes

2. Egyebek

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Pavlánszky Éva és Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács részéről:**

Dr. Báthory Zoltán
Dr. Dobos Krisztina
Farkas István
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hoffmann Rózsa
Horn György
Dr. Karlovitz János
Dr. Kelemen Elemér
Kompaktor Emília
Liskó Ilona
Dr. Loránd Ferenc
Nagy József
Dr. Polinszky Márta
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szenes György
Tóth János
Dr. Trencsényi László
Dr. Vágó Irén
Dr. Vekerdy Tamás

Meghívottként:

Horváth Gréta
Makkai László
Brassói Sándor
Szalay Sándor
Dr. Bartha Lajosné
Bársony Csaba (OKÉV)
Koller Mariann (Tankönyves Vállalkozók Országos Kamarája)
Iliás Lajosné (TTB)
Szabó Imre Ernő
Kosinszky Zsuzsa
Ambrus István

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 10 perc)

DR. LORÁND FERENC, a Tanács elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok, kedves kollégák! A mai ülést megnyitom.

Napirend előtt szeretném közölni, hogy az OKNT összetételében változások történtek:

Egyrészt Kozma Tamás eljuttatott hozzám egy levelet, amelyben lemond a tagságáról, illetve közli, hogy személyes okoknál fogva ezt a csütörtöki napot ő nem tudja magának szabaddá tenni – a részletek közlésére nem vagyok felhatalmazva. Természetesen és szomorúan elfogadtam. Helyette majd a következő ülésen már a pótagként megszavazott kolléga lesz jelen.

Üdvözlöm körünkben először Tóth János urat, akit ezennel be is mutatok, aki Vágó úr helyett, kamarai küldöttként van jelen. Engedje meg, hogy átnyújtsam Magyar Bálint miniszter úr felkérő levelét, hogy részt vegyen a munkánkban. Kívánok neked szép, szigorú részvételt. *(Tóth János átveszi a felkérő levelet.)* Kérem, hogy mondj magadról két-három mondatot.

TÓTH JÁNOS: Tóth János vagyok, végzettségem szerint műszaki szakoktató vagyok, közoktatás-vezető és felnőttoktatási szakértő. Tíz évig tanítottam, utána a Pest megyei Iparkamara oktatási osztályát vezettem három évig, jelenleg pedig a Kisosznak vagyok a szakképzési igazgatója. 45 éves vagyok egyébként, kicsit kopaszodom.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Legalább nem vagyok egyedül. *(Dr. Trencsényi László: Negyvenöt éves? – Derültség.)* Trencsényi optimistára fordította le.

Örülök, hogy Kompaktor Emíliának sikerült eljönnie, és remélem, hogy a továbbiakban ez így lesz.

Bejelentette késését Hadházy Tibor és Hoffmann Rózsa: közlekedési okokból nem sikerült ideérniük. Brezsnay László pedig bejelentette, hogy nem tud részt venni az ülésen.

Az ülés napirendje ismeretes önök előtt, megkapták, először elektronikus úton, amikor az egyebek címszó alatt részletesen szerepelt, hogy ennek a napirendnek a keretében fogjuk a Radnóti Miklós Gyakorló Iskola kerettantervével kapcsolatos döntésünket meghozni Trencsényi László előterjesztésében. Egyéb napirendet nem terveztünk.

Miután viszont eléggé sűrűn lesz találkozásunk, terveztük, hogy amennyire lehet, rövidek és lényegre törők leszünk. Ez nem akar senkit korlátozni.

Van még egy korrekció: Brassói Sándor főosztályvezető-helyettes úr kérte, jelentsem be, hogy ő nem mint előadó van jelen. Számomra az a fontos, hogy jelen van. Ezt örömmel konstatáljuk.

Kérdezem, hogy az előterjesztett napirendhez ezzel a szóbeli kiegészítéssel van-e más észrevétel. *(Nincs jelzés.)* Akkor kérem, hogy szavazzunk a napirendről. Aki megszavazza, tegye fel a kezét! *(Szavazás.)* Van-e, aki nem szavazta meg? *(Nincs ilyen jelzés.)* Van-e, aki tartózkodott? *(Nincs.)*

Megállapítom, hogy az OKNT egyhangúlag elfogadta a napirendet.

Kérem Karlovitz János urat, hogy a már írásban szétküldött előterjesztéshez tegye meg a szóbeli kiegészítést, és indítsuk meg a vitát.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelettel köszöntöm a bizottságot. Bevezetőül örömet fejezem ki, hogy így sikerült a dolog, mert így egy nagyobb teret kaptunk ezzel a fontos témával, a tankönyvüggyel: egy külön napirendet, első napirendi pontot. Ahogy elgondolkodom és szétnézek, itt mindenkinek nagyon sok köze van a tankönyvhöz: vannak itt tankönyvírók – a legtöbb jelen lévő az –, tankönyvkiadók, kiadóalapítók, bírálók, volt államtitkárok, akik sokat tettek tankönyvügyben, a tankönyvpiacért. Különböző helyeken, szinteken, de egy kicsit mindenki érdekelt ebben a témában. Ennek

nagyon örülök, mert a tankönyvügy valóban közös ügy, az oktatásügynek nagyon fontos közös ügye.

Hogy miért éppen én terjesztem elő, és hogy keveredtem ebbe? Ez azért van, mert egyrészt a Tankönyvtanács tagja vagyok, és így Szabados Lajos úr betegsége alatt megbízott azzal, hogy ezt az előterjesztést dolgozzam ki. Most már ő is itt van, tehát nyilván ki tudja egészíteni. Másrészt a Tanosz elnöke vagyok – ez a Tankönyvesek Országos Szövetsége nevű szervezet, amely valamikor, amikor megindult a tankönyvpiac, sokat tett azért, hogy ez létrejöhessen, beindulhasson. Ma már nincs túl nagy szerepe, nem is játszunk túl a szerepünket, mert van most már Tankönyvesek Kamarája – ennek az elnöke is itt van –, vannak különféle szervezetek, tehát jól beindult ez az egész apparátus. A Tanosz egy kicsit kevésbé fontos ebben, de azt hiszem, megvan a maga szerepe. Harmadrészt pedig úgy kerültem a színre, mint grafomán, aki eddig a legtöbbet írt a tankönyvről Magyarországon, az éppen én vagyok. Nyilván nem akarom én kisajátítani ezt a témát, hanem az a jó, hogyha osztozhatunk rajta, és mindenki szerepét jól látjuk.

A második, amit mondani szeretnék: az, hogy az OKNT így hagyta a TTB-t futni – hogy így mondjam – három évig, és nem számoltatta be, pozitív olvasatban úgy értelmezhető – most már megállapodtunk a TTB-n –, hogy nagy bizalma volt irántunk, úgy értelmezhető, hogy a TTB zajmentesen végezte a munkáját, nem volt vele probléma, nem volt botrány, ment a tankönyvügy. Úgy is lehet fogalmazni, hogy köszönjük ezt a bizalmat, és örülünk, hogy most viszont, a negyedik év küszöbén beszámolhatunk. Nyilván számos egyéb téma van a beszámolóhoz képest, rengeteg oldaltéma is, de én nem fogok sok időt elvenni a bevezetőmmel. Nyilvánvaló, hogy ha bármely témára kitérünk, az nagyon időigényes dolog.

Végül pedig, ha a TTB-nek ilyen fontos szerepe van, volt, és részben tehermentesítette az OKNT-t, akkor joggal merül fel – és ezt Vágó Irénke szokta mondani –, hogy ideje lenne nevesíteni a TTB-t valamilyen jogszabályban. Ha erre majd mód kerül valamikor, a tankönyvrendelet módosítása idején, én hozzátenném még a javaslatokhoz, hogy valóban érdemes lenne, hiszen így válik megerősítetté a munkája. De ha az OKNT megerősíti ezt a TTB-szerepet egy határozattal, tulajdonképpen az is megfelelő lenne.

Néhány apróbb módosítás, illetve azóta, hogy a TTB-n szó volt ezekről a dolgokról, illetve egyeztetve a tankönyvirodával, 1/a. pont, hogy voltaképpen amit felvettem, hogy a referensek kérdése, az megoldódott a tankönyviroda részéről. Vannak referenseik, megbeszéltük a TTB-n, hogy tulajdonképpen a TTB-nek nem kell referenseket, területgazdákat állítania. Tulajdonképpen ennek nagyon örültünk, és ebből adódóan talán nem is szükséges a tíz főre való bővítés. Azért azt kérnénk - az egyik határozati pont éppen arról szól -, hogy ha lehet, akkor az eredeti létszámot, vagyis a kilenc főt hadd érzük el, mert azért van olyan terület, amiben teljesen hiányban vagyunk, így például nyelvtanár nincs közöttünk egy sem, nyelvkönyvek pedig azért tömegesen érkeznek. Tehát egy nyelvi, és úgy gondoltuk, hogy még egy formai embert, esetleg már a felmerült Gaul Emilre gondoltunk vagy másra, aki minden témához formai, kivitelezési szempontból tud hozzászólni. Tehát ez jó lenne, ha bővíthetnénk egy kicsit, és közben napirenden van esetleg egy új bizottság születése az OKNT-n belül. Ez menet közben derül ki, és úgy érezzük, hogy ennek talán az elnökünk részéről sincs akadálya, de úgy tudom, hogy a minisztérium előterjesztése még nem jött meg erről.

Tehát úgy gondolkodunk, hogy addig, amíg nem jön létre ez a digitális önálló bizottság, addig a TTB-n belül egy taneszköz-munkacsoport létrejöhetne. Ezt Hadházy Tibor vezetné, már erről a TTB-n belül javaslatot tettünk, és amennyiben létrejön egy külön digitális bizottság az OKNT alatt, akkor is mi Hadházy urat delegálnánk oda, és akkor más külső személyeket is bevonnának oda, de akadémikus a téma, mert még nem jött meg a minisztérium előterjesztése. Loránd úr azt mondta, hogy amennyiben Sipos úr aláírásával jön egy előterjesztés, amit megtárgyal az OKNT, nem tudom, hogy azóta hogyan alakult ez a dolog, de erről is lehet szó.

Végül, de nem utolsósorban azért van egy ilyen rejtett, vagy nem rejtett szándéka az előterjesztésünknek, hogy egy-két témában támogassa meg a TTB önálló, illetve közös munkáját az OKNT. Ilyen lenne egy jövő évi EU-s konferencia megszervezése, amelyben végre

megtudnánk, hogy konkrétan hogyan is megy ez a tankönyvügy az EU országaiban, mert úgy sejtelveink vannak róla, írunk is róla éppen eleget, de pontos tudásunk azért nincs, egy-két országról van. Tehát ennek a megtámogatását kértük, ehhez előkészületeket, egy 50 éves kiállítást, ahol feketén-fehéren kiderülhet, hogy azért ez a tankönyvpiac jobb, mint az egykönyves állami tankönyvellátás volt. Szóval fejlődtek a könyveink évtizedről évtizedre, feketén-fehéren maguk a könyvek tudnák ezt bemutatni annak, aki nem hiszi, mert azért vannak, akik még mindig nem hiszik, hogy ez jobb, ugyanakkor kiderülnének ennek a tankönyvpiacnak a gyengéi.

Azért azt tényyszerűen elmondanám, hogy itt most már lefutott a csúcs a tankönyvversenyben, tehát amikor 180 kiadó sorakozott a tankönyvjegyzékre, ez önmagától megoldódott. Most már csak azért olyan 40 igazi kiadó van a porondon, tehát fogyott, 80 van a tankönyvjegyzékben, de azért ez így egy nagy hullámhegyet írt le, és akkor úgy megijedtek a sok tankönyvtől.

Azt mondom, hogy ma van tankönyvválaszték, vannak jó tankönyvkiadók, azok maradtak életben, akik tudtak teljesíteni, letisztult és tankönyvbőség is van a közoktatás területén, ugyanakkor vannak olyan területek - a szakoktatás, gyógypedagógia, stb. -, ahol tankönyvhiány van, de ezt le is írtam. Egy kicsit külön kellene kezelni ezeket a területeket. Sajnos, egy rendelet van, szegény ország, kis ország, csak egy tankönyvrendeletre telik, és ebben próbálták a különféle területeket egy nevezőre hozni és sajnos, így a szakoktatás kezelése, a gyógypedagógiai és a nemzetiségi tankönyvek kezelése egy kicsit háttérbe szorult, illetve ellentmondásba került, de bizonyos apróbb módosítással vagy a gyakorlatban megoldható, hogy ezek is egy tankönyvrendeletben szerepeljenek.

Tehát összegezve, összefoglalva: tisztelettel kérem a TTB nevében, a többiek nevében, a társaim nevében, akiknek a többsége itt ül, hogy az OKNT részben ezt az előterjesztési anyagot, részben értékelje a TTB hároméves munkáját, ha lehet, vagy erősítse meg, és ha lehet, akkor konkrét segédelmet is adjon. Megmondom őszintén, mind a konferenciára, mind a bibliográfiára, mind amit itt konkrétan írunk, hogy ami egy kicsit pénzbe kerül, arra lényegében a partnereinknek már majdnem hogy meg is van a pénze. Tehát itt nem pénzt kunyerálunk az OKNT-től, mert tudjuk, hogy itt sincs, hanem inkább erkölcsi támogatást. De azért egy kis támogatást is, hogy elmondhassuk, hogy az OKNT a szervező ebben és így hirdethessük. Azért ezt feltétlenül idejében tesszük, mert 2006-ról van szó, tehát nagyon idejében vagyunk 2005 elején, hogy erről döntés szülessen. Igen vagy nem, mert amennyiben az OKNT nem támogatja, akkor nem csináljuk meg nyilván ezt a konferenciát, csak úgy tudjuk a többi partnerrel is megcsinálni - számos partnerünk van -, hogy ha tényleg az OKNT melléáll és támogatja. Köszönöm szépen. Röviden ennyit mondanék.

ELNÖK: Én is köszönöm. Kérdése kinek van Karlovitz úrhoz az anyaggal kapcsolatban? Nekem van. Ma ki az, aki a bírálókat felkéri, kijelöli, mert itt szerepel, hogy a TTB-nek nincs szerepe. Ebben van egy ilyen panaszos felhang. Tehát jó volna, ha lenne, nem tudom most pontosan, hogy kinek van szerepe.

A másik kérdésem, hogy abban a kérdésben - itt egy négyponthoz javaslat van, négy pontban kéritek a határozatunkat - van-e valamiféle elképzelés vagy előzetes számítás arra vonatkozóan, hogy ilyen nemzetközi, EU-s tankönyvi konferencia milyen konzekvenciákkal jár, mert egy elvi helyeslést is csak akkor tudunk megadni - gondolom én, de ez csak inkább hozzászólás vagy kérdésbe burkolt hozzászólás -, hogy ha valami tájékozottságunk van róla.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Nagyon szépen köszönöm a kérdést, mert valóban a szakértők kérdése egy fontos ügy, és valóban jól érezte elnök úr, hogy ebben van egy kis ilyen felhang. Ez részben azon múltott, hogy kevésbé tudtunk bekapcsolódni a szakértők kiválasztásába, képzésébe, mert közben változott a jogszabály is, ennek alapja, és még mindig egy kicsit tisztázatlan, hogy voltaképpen a tudományos szakértő és a pedagógiai szakértő melyik szakértői csoportból kerüljön ki. Itt vannak még hibák.

Két-három éve nem volt szakértői képzés, tehát ebbe nem tudunk bekapcsolódni, amikor pedig volt, körülbelül négy évvel ezelőtt, akkor egy kicsit még a korábbi irodavezető kihagyott bennünket. Tehát valóban elég régen találkoztunk ezzel a szakértői kérdéssel. Egy kicsit rajtunk is múlik, mennyire működünk együtt ebben a kérdésben a tankönyvirodával. Mi megpróbálunk a jövőben. Azóta van is megegyezésünk Szalay Sándor úrral, hogy már a tavaszi szünet folyamán próbálunk egy előzetest csinálni szakértőkkel, utána pedig kidolgozni egy akkreditált tanfolyami képzést, és azt minél hamarabb megoldani, mert valóban vannak szakértők, akik kicsit elfogultak, mások felületesek, vannak nagyon jók is, tehát vegyes a csapat. Úgy érezzük, hogy itt van teendő. Ha ebben megerősítést nyerünk, hogy a TTB-nek valóban van ebben szerepe, és sem a szakértők kiválasztásából, sem a képzéséből nem szabad kihagyni, akkor úgy érzem, ez mindenkinek jól jön. A tankönyviroda részéről nincs elzárkózás. Azóta egypár dolgot meg tudunk beszélni egymás között, és egyetértésre jutottunk.

A másik kérdés a konferencia, hogy mibe kerül. Van egy számításunk: körülbelül 2,5 millió. Elég olcsón tudunk dolgozni. Három ilyen nemzetközi konferencia van a hátunk mögött, illetve négy. 1990-ben csináltunk közösen – mindent közösen, semmit nem egyedül – egy világbanki konferenciát, annak a motorja Benedek András volt. Ez volt az első ilyen nemzetközi, és nagyon jól sikerült, 1990 nyarán. Azóta sok idő eltelt, mi azóta csináltunk már négy olyan konferenciát, ahol a környékbeli országok delegáltjait, illetve érdeklőit hívtuk össze. Ezek főleg magyarok voltak, de voltak nem magyar küldöttek is. Ez egy kis nemzetközi konferencia volt.

Tisztában vagyunk azzal, hogy az EU-konferencia sokkal nagyobb ennél, és nagyobb létszámot stb. igényel. Vannak egyébként ajánlataink, és vannak konkrét támogatóink is. A Tanosznak egyelőre erre a célra félre van téve – nem nagy összeg – félmillió forint, de ha arra kerül a sor, akkor körülbelül ilyen nagyságrendben tudnak hozzájárulni a támogatók is. Én konkrétan arra gondoltam, hogy ha az OKNT ebben az évben is megtámogatna – ha bírja – 150 ezer forinttal – ez inkább erkölcsi támogatás –, és 2006-ban is csupán ennyit gondoltam.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A vita információk birtokában tud igazán megindulni. Szeretném a tankönyvirodát megkérni – nem ilyen anonim módon –, hogy első hozzászólóként van-e valami kiegészítendő, kiegészítendő, kiegészítendő, valami reflexió ehhez az előterjesztéshez. Aztán adnám meg másoknak a szót.

SZALAY SÁNDOR: Köszönöm szépen a szót. Tulajdonképpen az irodánk munkáját legjobban befolyásoló tényező az, milyen szerepet tölt be a tankönyv és taneszköz bizottság. Az őszi rendeletváltozás kicsit más szerepet szán a jóváhagyásban a testületnek, így a szakértők kiválasztásában, egyebekben másként szeretnénk mi hozzáállni.

Amit János elmondott a szakértők kiválasztásáról: 2000-ben volt egy pályázata a tankönyv és taneszköz bizottságnak szakértők kiválasztására. Gyakorlatilag nem történt azóta változtatás ezen a körön. Az új rendelet azt mondja, hogy a közoktatási szakértői névjegyzéken lévő és összeférhető szakértőkből kell kiválasztani. Természetesen az ő munkájukat is meghatározza, hogy mik azok a szempontok, amik alapján az értékelést kell végezniük. Ezen szempontrendszer részleteinek a kidolgozása most van a tankönyv és taneszköz bizottság előtt.

Azt gondolom, hogy ha a szempontok rögzítésre kerülnek, akkor semmi akadálya nincs egy továbbképzés indításának, sőt, egy folyamatos továbbképzés indításának, ami segíti majd munkájukat. Illetve nyilván a szakértők munkájához tartozik az is, hogy akik felkérték, illetve akik a munkája megítélésére jogosultak, meg is ítélik a munkáját. Nyilván a tankönyv és taneszköz bizottságtól – függetlenül attól, milyen feladattal fog a következőkben dolgozni – várják a szakértők és várom én is, mint az iroda vezetője, hogy az egyes szakértőkre vonatkozóan véleményük legyen, a további munkájukhoz segítséget adjon, vagy adott esetben úgy döntsön, hogy bizony, ezek a szakértők nem ütnek meg azt a szintet, amire itt szükség van.

Nem volt akkora hangsúlya a beszámolóban annak a váltásnak, ami két évvel ezelőtt az egész tankönyvvé nyilvánítási rendszerben bekövetkezett. Én azt gondolom, hogy ha erre kérdés lesz, akkor ki is lehet erre térni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm szépen. Engedjék meg, hogy Szabados úrnak adjam meg a szót, egyúttal örömmel köszöntsem e hosszabb szünet után, remélhetőleg teljesen gyógyultan körünkben.

DR. SZABADOS LAJOS: Köszönöm szépen, elnök úr, a jó szavakat is – rám fér.

Tisztelt Tanács! Azzal szeretném kezdeni, hogy menet közben, betegségem ideje alatt is tartottuk a kapcsolatot. Az én kérésem az volt, hogy bár már viszonylag egészséges vagyok, mégis az a tisztességes, hogy Karlovitz János terjessze elő, hiszen ő fogta össze ezt az egész dolgot. Itt szeretném megköszönni a TTB munkáját, meg Jánosnak külön is.

Szalay kollégám pedzegette, amivel foglalkozni szeretnék. Egyrészt váltás történt az irodavezetésben, Sándor átvette – én úgy gondolom, hogy zökkenőmentesen, jól tudtunk együtt dolgozni –, másrészt pedig a minisztertől az OKÉV-hez került az első fok. Ez is egy más rendszert jelent. Kialakult egy jó kapcsolat az OKÉV és a mi bizottságunk között. Ezek a változások nem okoztak problémát, folyamatos volt a bírálóat.

Két kiegészítő gondolatom van még. Az egyik az, hogy mindenféleképpen kell felkészítő tanfolyamot tartanunk a bírálóknak, minél előbb – erről már Szalay kollégával szót váltottunk. Másrészt pedig elhatároztuk, hogy egy szakértőképzést indítunk, mégpedig úgy, hogy szakvizsgával egybekötve, hogy valamiféle diplomát is adjon a kollégáknak, és akkor ebből lehetne létrehozni egy olyan csoportot, amely tankönyvszakértőkből állna. Kérem szépen a tanácsot, hogy támogassa elképzeléseinket. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Megnyitom a vitát. Kérem a hozzászólók jelentkezését! Farkas Pista!

FARKAS ISTVÁN: A tankönyv az egyik legbiztosabb piac, és ennek okán félok, hogy háttérbe szorulnak a szakmai értékek. A szakértőségnél az új rendelkezés például a tanügyigazgatást néhány év múlva egészen sajátos pedagógus szakvizsgához köti. A legradikálisabb javaslatom az lenne, hogy hasonló módon köttessék a tankönyvszakértői munka is – ez egybevág vezetőnk szavával... *(Nagy József: Meg a tankönyvírók is!)* Igen, köszönöm. *(Derültség.)* Nyilván kellene egy átmeneti idő, de ne akárcsak szakértő bírálhasson tankönyvet, mert ez legalább olyan speciális szakma, mint például a tanügyigazgatás. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Polinszky Márta!

DR. POLINSZKY MÁRTA: Csak azt szeretném hozzátenni, hogy a módosított tankönyvrendeletben benne van az a kikötés, hogy csak az lehet szakértő, aki részt vett felkészítésen. Nagyon üdvözlém, ha ez minél előbb bekövetkezhetne. A szakvizsgát értem, de szakvizsgát csak felsőfokú tanintézmény indíthat. Most örömmel hallom, hogy lesz valamiféle felkészítés a tavaszi szünetben, de mindenképpen be kellene iktatni közbülső lépésként, ami itt elhangzott, hogy legalább egy akkreditált tanfolyamon való részvételhez kötni, és közben kezdeményezni valamely felsőoktatási tanintézménynél, hogy egy ilyen típusú szakvizsgát adjon be, mert ez egy olyan hatáskör, amelyben nyilván a felsőoktatással kell felvenni a kapcsolatot. Köszönöm.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Mint egy ilyen kis kiadó, sőt a legnagyobb kis kiadó *(Nagy József: A 40-ből.)* egy kicsit szorongó vezetője szólnék. Ha megengeditek, egy kis esettel bemutatnám a végén elhangzó javaslatom indokait. A történet ott kezdődik, hogy egy társadalomismeret tankönyvsorozat készült már a '90-es évek legelején, ez egy '88-89-ben

induló történet - nem leszek nagyon hosszú -, amely 17 önálló kötetet készít, jelentet meg, ennek az első részét részben pályázati állami támogatással - ki emlékszik rá - a boldogult emlékü PSZM című keretből. Ezt követően az világos - és itt mindjárt jön az első dilemma -, hogy hol és hogyan lehet fejlesztési forrásokhoz hozzájutni. Ez rövid időn belül elhalt és saját összeguberált, stb. forrásokból, hiszen ez egy kis perifériára szoruló történet, az alternatív iskolákat, illetve a modernizációt szolgálja, majd egy nagy lélegzettel, mivel úgy tűnik, hogy ez egy nagyon elfogadott, a tanárok ezrei megvették maguknak, mint tanári kézikönyvet ezeket a könyveket. Máig is egyébként egy szakmailag sikeres sorozatról beszélek, akkor próbálta meg ez a kis kiadó ezt a nagy rendszer felé produkálni és elkészült egy négykötetes elegáns kiviteli tervű keményfedelű tankönyv, aminek az első kötetét még meg is jelentettük, az év tankönyve lett, sőt a második kötete az országos, úgynevezett szép könyv pályázaton is az első díjat kapta. Tehát azt kell mondani, hogy továbbra is egy nagyon sikeres dologról van szó.

A kis kiadó persze ebbe belerokkan, mármint mi, és nagy örömünkre a Nemzeti Tankönyvkiadóval kötött szerződés keretében ők átvették az egészet, a mi régi könyveinket is, tehát nem a darabszámot, hanem a kiadási jogát, azzal az ígérettel, hogy megjelenik majd a harmadik, negyedik kötet is.

A harmadik kötet már nem keményfedelű változatban jelenik meg, meghúzott változatban, de még mindig hasonló színvonalon jelenik meg, a negyedik kötet most is húzódik, és ezek után a Nemzeti Tankönyvkiadó már nem is tette tankönyvlistára ezt az egész négy kötetet, merthogy megvan neki a saját könyve. Magyarul: azért vásárolták meg tőlünk, hogy a saját könyveiket adhassák el, a saját konkurenciájukat húzták le a piacról.

Most néhány felvetésem lenne az adott történet kapcsán. Az első. Még egyszer hangsúlyozom, a példa arról szólt, hogy ez egy sikeres, jó szakmai színvonalú, a Történelemtanárok Egyesülete által kiemelten támogatott sorozat volt, tehát itt nem valamilyen próbálkozásról volt szó, hanem egy 15 éve kipróbált tankönyvsorozatról beszélek. Ennek az esetnek a kapcsán - már Farkas István elkezdte mondani - az egyik ilyen nagy dilemma, hogy a piacnak és az államnak, vagy a szakmának és a piacnak milyen a viszonya, hogyan szabályozható. Az evidencia, hogy minden ilyen esetben az államnak a gyengébb oldalára kellene állnia. Ez egy nagyon fontos kérdés, ugyanis én nemcsak általában, hanem gyakorlatilag és minden szituációban híve vagyok annak, hogy a felhasználó és a kibocsátó között valamilyen elosztási rendszerben a piac eredményesebb, hatékonyabb elosztórendszer, mint például a nagy szériában gyártott könyvek olcsóbbak is, és így tovább. De fel kell tenni azt a kérdést, hogy hogyan jöhetnek létre a meglévő monopolhelyzettől eltérő modernizációs próbálkozások, ezek ugyanis az állam nélkül - mint látható, még egyszer hangsúlyozom, ebben voltak szponzorok, voltak támogatók, tehát nem arról van szó, hogy ez egy ilyen kis elvetélt kísérlet, hogy hol van az az állami funkció, amelyik az ilyen típusú próbálkozásokat egyáltalán támogatja.

A második kérdés. Ez a NAT-alapú könyvek, illetve a meglévő tantárgyak elnevezésének dilemmáját is tartalmazza. Ha ez eredetileg társadalomismeret elnevezéssel induló sorozat volt, a kérdés az, hogy hogyan áll át a tankönyvpiac - ha egyszer befektetésekről beszélünk, tőke, sok pénz kell ahhoz, hogy egy könyv megjelenjen -, hogyan tud átállni a modernizáció során egy új típusú tartalmi állami szabályozás mentén, hol az állam szerepe, mi a szakértők, mi a bizottság, mi az állami oldal, hogy egy ilyen átállásnak most már a hétköznapiakat végigvezesse. Született egy jogszabály, többé-kevésbé leképezi azt a folyamatot, ami lezajlott. Ha megmaradnak a meglévő és erős piaci érdekek mentén meglévő feltételek, most már végre születik egy más paradigma mentén működő szabályozás, és amiben vita van köztünk, hogy hogyan áll át erre a piaci érdekeltégű üzleti szféra, és ebben mi az állam és mi a szakemberek dolga?

A harmadik az, hogy a konkrét esetben is az a dilemma, hogy ha a Nemzeti Tankönyvkiadó úgy dönt, hogy ő ezt nem teszi rá a listára - hangsúlyozom: minősített könyvről van szó -, akkor ettől mindenki, aki ezt használja, elesik mindenfajta támogatástól? Helyénvaló-e az, hogy ha egy akár csak bármilyen szűk kör vagy az ellátórendszer maga azon az alapon szorít jelentősebb kiadásra - például a hátránykompenzációnál ez különösen élesen jelenik meg

-, hogy a kiadónak vagy nincs pénze vagy a magyar rendszerbe még nem tudja integrálni, bár bizonyos csoportokat már szolgál?

Nem tudom, mindenki számára világos-e, hogy akkor nem jár hozzá az ingyenes tankönyvtámogatás a gyerekeknek, a szülőknek... *(Koller Lászlóné: De jár, minden könyvre jár, ha megrendeli az iskola.)* Nem, csak a könyvtári részre. *(Koller Lászlóné: Nem, Magyar Bálint nyilatkozata fenn van az interneten, a mi honlapunkon.)* Jó, akkor az összes többit nem, de ezt az ostobaságomat kérem törölni, a jegyzőkönyvben maradhat, akkor csak korrigálok. Ez jó, ha én ezt rosszul tudom. *(Koller Lászlóné: Sajnos, a többit jól tudod!)*

Végül az utolsó ilyen dilemma, hogy itt a tankönyvrendszerrel nemcsak a kiadók, iskolák, hanem a köztes szféra, vagyis az elosztórendszer működésével is foglalkozni kell. A tankönyvterjesztésről beszélnek, ami megítélésem szerint talán azt is mondhatnánk, hogy az esetek nagy többségében a problémák fő okozója. Tehát nem a kiadó és nem a használó, hanem a köztes szféra szabályozatlansága az, ami itt komoly nehézségeket okoz. Tehát nem lehet hozzájutni, eljutni a kiadótól megfelelő módon a felhasználói csoportokhoz.

Végül pedig: ez már nem ennek az esetnek a dilemmája, de nyilván fontos, hogy itt van egy súlyos érdekkonfliktus a felhasználó és a kibocsátó között az árak ügyében. Azok az árak, amelyeket a minisztérium kiad - egyébként okkal, azt gondolom, ez egy államilag szabályozandó terület - ezek a monopóliumok érdekeit szolgáló árak, amelyek mindenfajta speciális csoportot, mindenfajta fejlesztést erőteljesen korlátoznak, és erre azért mindenképpen felhívnom a figyelmet, hogy persze, a nagy többség is sok kicsiből áll, tehát mindenki egy speciális csoport valójában. A nagy minden konkrét esetben kicsiből áll. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Szenes, utána Tibor.

DR. SZENES GYÖRGY: Nagyon rövid hozzászólásom van, a szakképzési könyvekkel kapcsolatosan, amit Karlovitz János is említett. Elég problémás, elsősorban a példányszámok miatt – így természetesen az árak miatt is. Vannak olyan szakmák, olyan szakképesítések, amelyek meglehetősen alacsony létszámúak, mégis szükséges a magyar gazdaság szempontjából az a képzés. Lehet-e valamit tenni, kíván-e a minisztérium valamit tenni annak érdekében, hogy itt az árak ne piaciak legyenek, mert adott esetben azok az árak csillagászatiak lesznek. Valamiféle támogatási rendszert ezen kis példányszámú és szükséges tankönyvek mögé kívánnak-e tenni? A kérdésben benne van, hogy jó lenne, hogyha tennének. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is. Hadházy Tibor, utána Nagy József.

DR. HADHÁZY TIBOR: Tisztelt Tanács! Először is elnézést kérek a késésért, másrészt nem ígérem, hogy olyan rövid leszek, mint az előttem szóló. Ennek összesen annyi az apropója, hogy sok-sok éve a bizottság tagjaként különböző periódusokat éltem végig a bizottságban, másrészt pedig az az előterjesztés, amely a tanács tagjai előtt fekszik, és nyilvánvalóan már az előzőekben elhangzottak a súlypontjai. Az előterjesztés javaslatokat is tartalmaz, ezért szeretném előjáróban aláhúzni, hogy a TTB az OKNT-nek egy nevesített testülete, amely évek óta – megítélésem szerint évről évre fejlődően, de erre vissza fogok térni –, szolgálja a tankönyvjóváahagyás rendszerét, az irodával karöltve, ugyanakkor munkája, zökkenőmentes – vagy kisebb-nagyobb zökkenőkkel folytatott – tevékenysége nem mentesíti a tisztelt testületet az alól, hogy most – és ez az öröm, amit szeretnék előjáróban még egyszer aláhúzni –, önálló témaként, sokadik próbálkozásként a testület elé került a tankönyvügy. Úgy gondolom, a magyar közoktatás egy nagyon fontos szférájáról van szó. Nem piaci oldalról szeretnék közelíteni azokhoz a kérdésekhez, amelyeket röviden említek, hanem a testület működése és a tankönyvügy – megítélésem szerint – egésze, vagy neuralgikusnak tartott oldaláról.

Ami a bizottság munkáját illeti, azzal kapcsolatban annyit szeretnék megjegyezni: utaltam már arra, hogy éveken keresztül különböző rendszerben működött a tankönyvjóváahagyás, és – nyilván említésre került, de az anyagból is kiolvasható – ennek a

folyamata az elmúlt években is – három-négy évre vissza kell most ugrani – a szakértőképzésben olyan értékelőlapok kiépítésében realizálódott, amely lehetőleg a rendszer egzakttságát, pontosabban a mennyiségi és minőségi értékelés egyensúlyát volt hivatott biztosítani: tudományos szakértő, pedagógiai szakértő működik közre. Ezt csak azért mondom, mert bár mindenki tudja, de hátha mégsem. Ahogy az anyagban is szerepel, a bizottság elé csak a kétes, tehát nem tiszta profilú – tiszta nemes, tiszta igenes – problémák kerülnek, merthogy a bizottság lehetőségei szűkösek, kapacitása – erre is utalás történik az anyagban – olyan hiányterületeket jelez most is, amelyre tisztelettel én is aláhúzom, hogy kérem az OKNT intézkedését.

Külön probléma természetesen a szakképzés könyveinek kérdésköre, illetve az ottani bizottság és e bizottság közötti együttműködés összehangolása. Az a vizsgálati rendszer, amit pillanatnyilag működtetünk – és amely most is módosításra és javításra szorul, és ezzel a bizottság folyamatosan foglalkozik –, úgy gondolom, egy jó irányú folyamatot jelez. Ugyanakkor a sok éves tapasztalat azt mondatja velem – és ez természetesen vitatható –, hogy a magyar tankönyvpiac minőségében igen széles skálán mozog. Ez azt jelenti – egy közbeszólás már jelezte ezt –, hogy milyen jó volna, ha a tankönyvírók is milyen szakmai múlttal rendelkeznenek. Ez sok esetben nem teljesül, vagy nem jön át ezeken a műveken. Megítélésem szerint olyan, érdekek által is motivált a tankönyvírás, ami részben piaci, de lehet, hogy önértékelési gondokat is jelenthet. Azaz a beadott tankönyvek egy része sem nyomdatechnikailag, sem tartalmát, sem a magyar helyesírást stb. tekintve nem elégíti ki azokat a követelményeket, amelyeket a bizottság igyekszik betartani és betartatni. Ez egy permanens feszültséget jelent a bizottság munkájában, és természetesen a kiadók részéről, a szerzők részéről is jelentkezik ezzel kapcsolatban fenntartás a bizottság munkáját illetően. A fő szempont – és én ezt nagyon helyesnek tartom, hogy a bizottság erre törekszik –, hogy a köznevelésben, közoktatásban részt vevő kis nebulókat, és idősebbeket, érettségire készülőköt megkíméljük azoktól a könyvektől, amelyek azon gyermekbetegségek hordozói, amelyekre utaltam. Ez nem könnyű feladat, sőt, nem is hálás.

El lehet gondolkodni azon, mi szüli ezt, milyen tapasztalatrendszer hiányában adja valaki – és nem egy több évtizedes pedagógus tevékenység sikeres lezárásaként – fejét tankönyvírásra. Ez megjelent az anyagban. Nem akartam én ezt markánsan mondani, csak érzékeltetni szerettem volna azt a széles skálát, azt a gondrendszert, amellyel a bizottság küszködik.

Ami a továbblépésre vonatkozó elképzeléseket illeti, szintén szerepel az anyagban, a bizottság maga is foglalkozik azzal, hogyan lehet ezt a rendszert javítani, a szakértők képzését, illetve az értékelő rendszert is. Annyit szeretnék megjegyezni: csak úgy működik – ahogy itt már elhangzott –, hogy egy 30 órás pedagógus továbbképzési tanfolyam szolgálhatja ezt, de szakvizsga – az egy más történet lesz! A szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szakot kell egy felsőoktatási intézménynek indítania. Ennek vannak időintervallumai, tehát ez nem megy egyik percről a másikra, de az igaz, hogy ha van egy ilyen továbbképzés, akkor természetesen az adott felsőoktatási intézmény harminc kredit értékben beszámítja abba a szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szakra. Így is befogadják az intézmények jelentős részben pedagógus továbbképzési programoknál. Az irány nem rossz, csak nem egyéves kifutási idejű, természetesen.

Én tehát bátorítanám, hogy ilyen szülessék, és azt is kérném a testülettől, fontolja meg a bizottság létszámának növelését, illetve azt is – biztos, hogy ez elhangzott, ez az utolsó mondat, és köszönöm a türelmet –, hogy ez nevében tankönyv és taneszköz bizottság, de funkcionális taneszközlistán kívül ma Magyarországon taneszköz – klasszikus és modern – bírálati rendszer, szakmai szempontú megítélési rendszer nem működik.

Nagyon szépen köszönöm, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Nagyon köszönöm. Csak annyit kérnék a hozzászólóktól, hogy a végén – megkönnyítendő az elnök dolgát –, a hozzászólásuk summájaként határozati javaslatként

megfogalmazható egy-két ajánlást juttassák el hozzám írásban, mert képtelen leszek egyeztetni, fejben tartani, és korrektül elmondani. Gyurinak is voltak ilyen javaslatai. Kérlek, írjátok le egy cédulára, hogy a végén szavazásra tehessem fel a javaslatokat.

A következő hozzászóló Nagy József.

NAGY JÓZSEF: Kedves Kollégák! Én is kérem a türelmüket: egy kicsit hosszabb leszek, mint a megelőző hozzászólások.

Három témáról lesz szó. Az egyik a NAT és a képességfejlesztés ügye, a másik a tankönyvek szakmai tartalmának pedagógiai tárgyalása, a harmadik pedig az ilyen kötetzeti ügyek, ez rövid lesz.

Tehát van nekünk egy NAT-unk, amiben központi szerepet játszik a képességek fejlesztése. Azt remélem, már mindenki tudja, hogy bármelyik alapvető képesség vagy készség sok év alatt alakul ki. Tehát nem úgy megy, hogy elkezdjük tanítani pár órán keresztül, aztán gyakoroljuk és utána annyi. Vagy fejlődik, vagy nem, mint púpos gyerek a prés alatt, de nem fejlődik.

Vagyis ha komolyan vesszük a képességfejlesztés ügyét, a készségfejlesztés ügyét, akkor tankönyvről tankönyvre, tehát évfolyamról évfolyamra összehangoltan kellene segíteni a tanított készség folyamatos használatát. Nem külön gyakorolni, hanem használni. Mondok egy példát.

Ilyen például mondjuk a mértékváltás. Kollégák, azt nagyon tanítjuk harmadiktól kezdve, de ha megmérjük, hogy az érettségi előtt álló gyerekek hogy állnak, 40 százalékukban nem működik eléggé a mértékváltás, ha ilyen feladatot kapnak, akkor elrontják. *(Dr. Báthory Zoltán: A 60 százalék elrontja?)* 40 százalék. *(Derűtség, zaj.)* Az is valami!

Tehát ebből akármelyik készséget, képességet térképezzük fel, a fejlődési folyamat évről évre alakul, növekszik valami, van, amelyik megáll a hatodik osztályban, aztán lekonyul, van, amelyik nem tudom, hol konyul le, vagy laposodik el, tehát ez történik a képességekkel, készségekkel. Azt kérdezem, van-e olyan, hogy a harmadiktól a nyolcadikig vagy az érettségiig az adott tantárgy tankönyveit együtt is áttekintik, és nézik, például azokban a tantárgyakban, ahol mértékváltás fordul elő, akkor megfelelő időintervallumban újból és újból - persze kis számokkal, hogy ne azzal kelljen birkózni - legyen benne mértékváltás jellegű feladat is. Nem tudom, van-e ilyen. Nincs ilyen. De ha komolyan vesszük a képesség- és készségfejlesztést, akkor ezt a folyamatot a tankönyveknek is elő kellene segíteni. Nem hiszem, hogy könnyű feladat, de vannak olyan készségek, amelyeket lehet. Máris lehetne, ha erre odafigyelnénk, én most csak ennyit szerettem volna ezzel kapcsolatban mondani.

Ha gondolkodnak azon, hogy hogyan lehetne hozzájárulni a képesség-, készségfejlődéshez, akkor biztos, hogy előre tudunk jutni ebben az ügyben is.

A másik témám a pedagógiai tartalmak. Harminc éve vezetek pedagógia szakosoknak egy tantárgyat, aminek az a neve, hogy tudáselmélet és tananyagelemzés. Ez tankönyvelemzést jelent tulajdonképpen, eleinte két félév volt, most már sajnos, csak egy féléves, még most is csinálom, ami azt jelenti, hogy egy gyakorlatot kell, egy olyan 20-30 oldalas gyakorlattal zárul a félév, illetve az egy év, addig nem lehet vizsgázni, amíg ezt nem hozzák.

Az egyik fele például, hogy az ábrákat kell elemezni, hibaelemzést végezni. Van 23-24 típusú ábra, hogy melyik típusba tartozik és ott megvan-e minden. Kollégák! Szánalmas, ami a tankönyvtömegben van. Vagy nincs címe, vagy nincs megnevezve a legfontosabb eleme, részlete az ábrának, vagy a háttér olyan dús, hogy egyáltalán nem lehet látni, hogy mi az, amiről szó van. Tehát van az ábrakészítésnek technológiája, módszertana. Ezt csak kellene tudni valakinek, hogy ez hogyan működik! Borzalmas, de ugyanez a helyzet a szövegekkel is. Mondok egy példát, bocsássanak meg, muszáj egy példát mondanom.

Igének nevezzük a cselekvést, történést, létezését kifejező szófajt. Kollégák, ez így rossz, ahogy van. Botrányosan rossz. Az egyik, hogy nem szófaj, az univerzum, a legközelebbi nem fogalom nem lehet faj, az szó. Aztán a jegyek kapcsolata vagy konjunktív vagy diszjunktív, nincs közöttük semmi. A szakembernek ez természetes, a gyerekeknek nem. Ha „és” van közöttük,

egészen mást jelent, ha „vagy” van közöttük, megint mást jelent, és én még olyat is láttam, hogy cselekvést, történést és létezést kifejező szófaj. Istenem, van ilyen szó? Itt „vagy” van, és a gyerekek mind a háromszor ki kell tennie a „vagy”-ot, mert akkor lesz a fejében tökéletesen tiszta a dolog.

Továbbá, kollégák, a definíció értelmében azt mondom, hogy járás. Arra is igaz, tehát hiányos is. Hemzsegnek a tankönyvekben a rosszul fogalmazott meghatározások, a hallgatóim szétbogarásszák, és hányingert kap az ember, amikor nézi, hogy mi történik. Nem bogarászom tovább, ennek megvan a technológiája, ennek megvan a módszertana, ezt tudni kellene valakinek, kollégák! A tankönyvírókat kellene elsősorban erre kiképezni, hogy milyen technikák vannak, hogyan kell egy szöveget megcsinálni, hogy kell a definíciókat megfogalmazni, és így tovább.

Most jön a harmadik kérdés. Bizonyos okok miatt most be kellett gyűjtenem tankönyveket, segédkönyveket és munkafüzeteket, egy mázsányi anyag gyűlt össze, és nézegetem őket kötetési szempontból. Van olyan munkafüzet, ami olyan 80 oldal körüli, ekkora és keménytáblás, de nemcsak keménytáblás, hanem milyen vastag az a kemény karton? Ilyen, több kilós súlya van. A munkafüzetek füzetek, ha rajtam múlna, megtiltanám, hogy a munkafüzeteket és minden ilyen eszközt keménytáblába tegyenek, irkafüzéssel kell azt odaadni, mert aztán azt eldobjuk telefirkáltan. Tehát nem tudom, hogy ez kinek a dolga, ráadásul olyan méregdrága, hogy nem igaz, és nehéz!

Tehát javasolnám, hogy ha lehet, az összes ilyen nem tankönyv... de még a tankönyveknél is kartonálnám, ma már olyan technológia van, nem úgy történik, mint régen, hogy széthullik egy hét múlva, hogy nagyon jó kartonált tankönyveket lehet csinálni. Kizárólag a több éven át használt szöveggyűjteményeket stb., azokat kellene csak, de azt se ilyen kilós keménytáblába, hanem elcipelhetőbe. Persze, jó pénzt lehet érte kapni, mert ha bekötöm, akkor nem 680 forint, hanem 1600 forint az a könyv. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő hozzászóló Liskó Ilona!

LISKÓ ILONA: Nekem csak ilyen kis kérdéseim lennének, és tulajdonképpen azt se tudom, hogy kitől kellene megkérdezni, de hátha van itt olyan ember, aki ebben a dologban kompetensnek tartja magát.

Tulajdonképpen azt érzékelem ebből a vitából, hogy itt a tankönyvbírálattal van valami probléma, tehát a tankönyveket bíráló szakértők kérdése mintha egy kicsit labilis dolog lenne. Hallottuk Nagy Jóska hozzászólását, amiből számomra az derül ki – bár nem mondtad, hogy milyen hallgatókat oktatsz te erre, de feltételezem –, hogy a tanárképzésben vannak ilyen kurzusok, amiket Nagy Jóska tart. Ezek valószínűleg pedagógia szakos hallgatók, akik részesülnek ilyen képzésben. Ha Nagy Jóska tart ilyet Szegeden, akkor, gondolom, van ilyen Debrecenben is, van ilyen az ELTE-n is, és máshol is. (*Nagy József: Nincs.*) Lehet, hogy te vagy egyedül, de néhány embert már akkor is kiképeztek ilyesmire. Felmerül bennem a kérdés, akkor miért nem ők a szakértők, akikkel bíráltatjuk ezeket a tankönyveket, akkor miért kell ilyen-olyan, akkreditált, nem akkreditált gyorstalpalókon valakiket kiképezni szakértőnek. Tessék megkeresni azokat a nagyszerű hallgatókat, akik Nagy Jóskánál olyan jó bírálatokat tanultak, és lehet őket máris alkalmazni szakértőnek. Azt gondolom, össze kellene érnie a felsőoktatásnak a közoktatással, különben a dolog nem működik, hiába ülünk itt együtt.

A másik, hogy a szakértők képviselnek valamilyen szakmai szempontot – nyilván arra jól ki vannak képezve. De valahogy a tankönyv mégis a használatban válik be vagy nem válik be. Lehet, hogy az a szakértő azt mondja, ez a világ legjobb, didaktikailag nagyon jól összeállított nem tudom mije, és a gyakorlatban a gyerek mégis ül előtte, nem érti, és veri a fejét, a szülő meg a gyereket, a pedagógus meg... (*Közbeszólások: Szintén.*) értékeli a folyamatot. Ezért kérdezném én, hogy van-e itt valamilyen iroda, bizottság vagy szervezet vagy nem tudom, mi ebben az egész folyamatban, aki például tesztelhetné a pedagógusok, a szülők és a gyerekek véleményét. Ugye, amikor a gyerek kicsi, akkor a szülő közvetíti azt, hogy

kérem, ezt a tankönyvet a gyerekem nem érti. Alsó tagozatban meg lehetne kérdezni a szülőt. Amikor a gyerek már nagy, akkor megmondja nekünk. Amikor interjúzunk egy gyerekkel valami tök más dologról, elmondja, hogy ezek a tankönyvek olvashatatlanok, ebből egy büdös szót nem ért, úgyszólván lesi a tanárt, hátha lefordítja neki, ami a tankönyvben van, különben érthetetlen.

Azt akarom csak kérdezni, nem lehetne-e ebbe a szakértői értékelő folyamatba beleépíteni valahol, kitalálni valahol, hogy a felhasználó véleménye bekerüljön ebbe a dologba, és ne csak mindig az újságban lehessen olvasni felháborodott szülők véleményét – a gyerekek lényegében sehol nem jutnak szóba, de egy-egy értelmiségi szülő néha felháborodik, és a Népszabadság olvasói levelében megírja, hogy ami ezekben a tankönyvekben van, elképesztő.

Még egy problémám van, ami korábban is fölmerült bennem. Amikor mi ezeket a mintatanterveket vagy kerettanterveket – vagy nem tudom, miket – elfogadunk, bíráltatunk, megvalósul-e, hogy ezek mellé oda vannak rendelve a hozzájuk illeszkedő tankönyvek? Ebben az egész folyamatban egy fejlődést jelenthetne, hogyha legalább az elfogadott új keret- vagy mintatantervek – nekem mindegy, hogy hívjuk őket, de amit használnak – mellett tényleg ilyen igényes és jó tankönyvek lennének, amik a korábbi rosszakat kiválthatnák. Ez megvalósul-e ebben a folyamatban?

Ezek inkább kérdések voltak.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Báthory Zoltáné a szó.

DR. BÁTHORY ZOLTÁN: Tisztelt Bizottság! Tisztelt Elnök Úr! Azt hiszem, hogy nagyon fontos ülésen vagyunk ma, amikor a tankönyvekkel, a tankönyvkérdéssel foglalkozunk. Én mégis egy kicsit más irányból közelíteném meg, pontosabban ott folytatnám, ahol Horn György abbahagyta.

A tankönyvvel mint didaktikai eszközzel az alapvető dilemma, hogy egy kemény kötésben lévő tananyag rész kerül egy osztályba, ahol intelligenciájuk, tanulási képességük, motivációik, érdeklődésük alapján nagyon különböző gyerekek ülnek. Szinte minden gyereknek más-más tankönyvet kellene adni. Ez nyilván túlzás, de legalábbis három-négyféle tankönyv kellene. Ez azt jelenti számomra, hogy a tankönyv fontosságát nem szabad túlbecsülni. A tankönyv igazából nem jó eszköze a tanítási-tanulási folyamatnak, hiszen azt a szemléletet erősíti, hogy a pedagógus ezen szempontok szerint egyforma gyerekeket tanít, oktat – ez pedig lehetetlenség.

Nagyon sok helyen látjuk, hogy tankönyv helyett, a tankönyvek ezen óhatatlan hibáját kiküszöbölendő, segítő, a pedagógusok feladatlapokat készítenek, még hozzá különböző nehézségű, különböző tartalmú feladatlapokat

A tankönyvről beszélünk, és én azt szeretném mondani, az iskolai tanítás-tanulás abba az irányba halad, hogy egyre kevesebb tankönyv lesz. Ez egy üdvözlendő dolog, mert azt jelenti, hogy a pedagógusoknak olyan eszközök kerülnek a kezébe, amivel ezt az individualizálást, perszonalizálást meg tudják oldani, és ezt is vizsgálnunk kellene, nemcsak azt, hogy milyen nagy a piac, meg hogy korrupt-e a piac, hogy szakértők vannak-e, van-e olyan tankönyv, ami 6 éves kortól 18 éves korig – nem is tudom, hogy képzeled, Jóska, hogy valami ilyen szerkezet alakul ki... *(Nagy József: Nem ezt mondtam.)* Valami ilyesmit mondtál, hogy ezek legyenek egymáshoz illesztve időben és térben. Ebből én arra gondolok, hogy másképpen alakulnak a képességek, nem longitudinálisan. De nem erről van szó, hanem arról, hogy a tankönyv, amennyiben tényleg személyessé akarjuk tenni a tanítást-tanulást, veszít a jelentőségéből, illetve funkcióváltás fog bekövetkezni. Ez azt jelenti, hogy az iskolákba inkább sokszorosító gépeket kellene tenni, a pedagógiai kultúrába beépíteni, hogyan kell ezt a fajta dolgot megoldani tankönyv nélkül, feladatlapokkal, és hasonló dolgokat.

Nagyon sokan érintették – másodjára ehhez szeretnék egy pár gondolatot fűzni – a kritikát, hogy milyenek is a tankönyvek. Nem tudom, milyenek. Rengeteg tankönyv van. János, te mindig nagy barátja vagy a tankönyvkutatásnak: nagyobb szerepet, súlyt kellene adni a

tankönyvkutatásnak, beleértve a tankönyvkritikát, beleértve a tankönyv funkcióváltását, a tankönyv különböző funkcióit és funkcióváltását, és mindazokat a problémákat, amiket itt Nagy Jóska, Liskó Ica és mások rendszeresen aláhúztak. Legyen egy olyan csoport ebben a TTB-ben – vagy nem tudom, hol... Túl sok a bizottság, túl sok az iroda, és túl kevés a kutatás, a fejlesztés tankönyvügyben. Ezt szeretném végül elmondani.

Hálásan rögzíteném azt, hogy Hadházy Tibor végre a második T-ről is beszélt: a taneszközzel. Nekem az az érzésem, hogy ez majdnem fontosabb, mint a tankönyv. Kifejtettem, hogy a tankönyvet tulajdonképpen fetisizáljuk ebben a percben is, és nem igazán beszélünk a taneszközzel, és a tankönyvet helyettesítő egyéb eszközökről.

Köszönöm szépen. Ezt szerettem volna mondani.

ELNÖK: Én is köszönöm. Trencsényi Lászlóé a szó.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Hovatovább úgy érzem magam, mint az Antonioni-film végén, ahol a fényképész a labda és ütő nélkül teniszező fiatalokat látja, és azonosul velük.

A paradoxon ott van, hogy minél jelentéktelenebbnek tartjuk a konkrét pedagógiai folyamatokat befolyásoló szerepét valaminek, annál szigorúbb szabályozást rendel hozzá a jogrend, és annál komolyabb hatásköre van ezekben az ügyekben az OKNT-nek. Amikor a tantervről beszélünk, akkor előjön az a közhely, hogy ugyan már, nem a tanterv szabályoz, hanem úgyis a tankönyv szabályoz. Most Báthory Zoltán hozzászólását valahol piros betűvel kellene a jegyzőkönyvbe írni, mert nagyon fontos dolgokat mondott arról, hogy a tankönyv sem fejt ki a hatását, vagy ha kifejti a hatását, akkor az oktatáspolitikai ellentétes hatását fejt ki. Ezt igazolta Zoltánnak ez a rövid eszmefuttatása. De az alapéletrészem vagy az alapproblémám az, hogy a kompetencia-határaink - mármint az OKNT-nek - meddig terjedhetnek, és meddig terjedjenek, mert az egy jó, vállalható szlogen volt, amit Rózsa fogalmazott, hogy az oktatásügy élő, eleven lelkiismeretként ülünk itt, ugyan nem ilyen vonatkozású feladatokat szokott küldeni a miniszter hozzánk, aztán végképp nem furdaljuk a minisztert lelkiismeretként. Erre vannak adataink, hogy még csiklandozásnak sem fogja fel az itteni világmegváltó gondolatainkat (*Derültség.*), ezt fekete betűkkel kérem a jegyzőkönyvbe. De a problémám, most visszatérve, hogy legyen konferencia, merthogy szóljunk a határozati javaslatához is. Egyébként rengeteg konferenciáról határoztunk már, és ezen konferenciák jelentős részét a nem tudom, milyen betűvel szedett jegyzőkönyv örzi csak, mert végül is aztán praktikusán mégsem valósítottuk meg a konferenciát, mert úgy gondoltuk, hogy mégsem az OKNT kompetenciája.

Úgy érzem, hogy ha a feladatainkhoz hűek vagyunk, akkor majd a mi napirendünknel is mondom, hogy sem nem tantervfejlesztő brigád nem vagyunk az OKNT-ben, sem nem - hogy mondjam - kutatásszervező központja a közoktatási ágazatnak, remélem, hogy erre megvannak a minisztérium megfelelő osztályai és főosztályai, amelyek ha diszfunkcionálisan működnek, akkor az kompetenciája az OKNT-nek, hogy szóvá tegye, hogy a PR rosszul működik az Oktatási Minisztériumban. Az imént beszéltünk arról, hogy a felsőoktatási intézmények nem kaptak NAT-példányt magyarul sem. Azt mondta talán utoljára egy illetékes, hogy egy példányt kapott minden felsőoktatási intézmény, bőrkötésben a rektor szekrényében biztosan megvan. Hivatalból itt most szondáznánk, hogy hány tanszéket képviselünk, hivatalból egyikünk sem kapott nemzeti alaptantern példányt, tehát elvileg visszafogottak vagyunk abban, hogy a nemzeti alaptanternből tanítsunk a tanárképzésben, mert arról viszont sose szoktunk beszélni, és nincsen jogkörünk vagy hatáskörünk, hogy a pedagógusképzésről valami komolyat is mondassunk, de ezt csak példa gyanánt mondom.

Visszatérnék a tankönyvre. Ez most itt többünket, tudatlanságunk ugyan, de meglepetésszerűen ért, hogy a jóváhagyott tankönyvnek az a befolyásoló ereje, hogy az iskolák jóváhagyott tankönyvhöz vehetnek igénybe kedvezményeket és nem jóváhagyott tankönyvhöz... (*Koller Lászlóné: A gyerekek kaphatnak rá.*) Jó, igen, értem. Tehát tulajdonképpen gyengül a jóváhagyott tankönyv és a nem jóváhagyott információhordozó közötti oktatáspolitikai különbség. Akárhogy nézzük a jelenséget, erről van szó. Én ennek

egyébként örülök, de akkor megkérdezem, hogy mi a különbség egy jó ifjúsági ismeretterjesztő mű, amelyeiknek ha jó lektora van a Móra Ferenc Könyvkiadóban akár, akkor ugyanazokat a tartalmi és formai követelményeket érdekében áll teljesíteni, mint amit a tankönyvbizottság remek, jól tanítható szempontrendszerben egyébként alkalmazott? Azt szoktuk erre mondani - és ez Báthory Zoltán piros betűs szavainak az eleven cáfolata -, hogy nem az információtartalom a tankönyv lényege, hanem a feldolgozásban nyújtott segítség, amit sikerült itt megvédenünk, amikor a tartós tankönyv ügyében valaki azt mondta, hogy a tankönyvben ne legyenek kipontozott, gyerekek által összefirkálható oldalak, merthogy ez a tartós tankönyvnek ellentmond. Akkor megvédtük, hogy a tankönyv munkaeszköze a tanulónak, akármennyire is, és itt azért voltak történelmi érdemeink talán. De akkor tényleg hol a határa és mi az, amelyikben a tankönyvbizottság valamilyen módon kemény befolyásoló eszköz tud lenni, ha mondjuk az ifjúsági ismeretterjesztő könyvekre nincsen befolyással?

Én tíz évet adtam annak, hogy papíralapú információhordozót használnak az iskolás gyerekek. Mostantól kezdve, 2015-ben szerintem nem lesz papíralapú információhordozó az iskolák világában, az informatikai lobbiság fogja előállítani a szoftvert, mint a nyomdaköltség. *(Horn György: Sokszorosítva fognak még többet csinálni!)* Meg szeretném kérdezni például, hogy az OKNT a digitális tananyagrendszer előállításában gyakorolta-e, gyakorolhatta-e az oktatásügy lelkiismerete című feladatát? Nem tudjuk, nem követjük, hogy mik jelennek meg digitális tananyagként, csak a kabarétréfa szintjén, hogy a legrosszabb tankönyveket szkennelik digitális tananyagként. Nem bánám, ha erről lenne információink, ha már befolyásolni nem tudtuk ezt a folyamatot.

Az itt elmondottak - és majd a tantervi témánál is - arról szólnak, hogy a szakértők, ha csak a szöveggel állnak szemben, akkor az értékítéleteik relevanciája legalábbis kétesélyes, hiszen a pudingot zacskó formájában kapják kézhez és nem kóstolva. Kérdezem, hogy ha minőségbiztosított a tankönyvjóváahagyás, akkor vajon, a rendeletet nem olyan irányba kellene-e mozgatni, hogy a tankönyvbizottságnak visszatérő elemzésre van kötelezettsége? Majd mindjárt mondom, hogy ennek milyen nehézségei lehetnek, de mégis inkább abban hiszek, hogy egy jól szervezett, keményen szubvencionált tankönyvkritika működhessen, független tankönyvkritika, hónapok óta házalok egy tankönyvkritikával - nem az enyém -, egy folyóirat se közölte le, mondván, hogy én hirdetést fogadtam el az adott kiadótól, nem tehetem meg, hogy az ő könyvéről ilyen végzetes kritikát tegyek közzé.

A Mentor ebben az ügyben azért nagyon szörmentén, nem láttam még kritikus tankönyvkritikát a Mentorban, a sógor, jóbarát, akinek tetszett, az írja a kritikákat, nem is tisztességtelenségből, hanem ő olvassa, aki szereti, az olvassa, és az írogat kritikát. Tehát úgy gondolom, hogy ebben egy jól szervezett nyilvánosság többet tud elérni, mint az OKNT.

Ceterum censeo: persze, hogyan legyen tankönyvkipróbálás, hogyan legyen visszatérő tankönyvbírálat, hogyha a tankönyvkiadók pontosan tudják, hogy abban a gyors periódusban kell nekik a tankönyveket piacra dobni, ami mondjuk a kormányzati ciklus derekát jelenti, hiszen fel kell készülniük a nemzeti alaptanterv következő korrekciójára. Addig komoly tankönyvszakma szerintem nem tud kialakulni, amíg nincsenek garanciák arra, hogy a tantervi szabályozás – aminek a szabályozó erejében én mégiscsak hiszek – nem stratégiai alapon működik majd. Különben kipróbálhatatlanná válik, mert mire kipróbálható lenne, már nem NAT-képes. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Tíz perc szünetet rendelék el a dohányosokra tekintettel.

(Szünet: 10.30 – 11.45)

ELNÖK: Míg mindenki találkozik a székével, elmondanám, hogy tantervi témában határoznunk kell. Egy iskola issza meg a levét, hogyha nem tudunk határozni, lévén, hogy a második napirendi pontunkban döntési jogunk van, amitől függ ennek a kerettantervnek az életbe lépése.

Folytatjuk most az első napirend tárgyalását. Bár nagy élvezettel hallgattuk az eszmefuttatásokat, kérem, hogy közeledjünk az epigramma műfaj felé, hogy mindenkire sor kerülhessen. A következő hozzászóló Hoffmann Rózsa.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Tisztelt Tanács! Egy bevezető eszmefuttatás után a határozati javaslatról szeretnék szólni, megragadva elnök úr buzdító szavait is.

A bevezető észrevételem mindössze annyi, hogy én azt egy kicsit utópisztikus elgondolásnak vagy álláspontnak tekintem, hogy jelen pillanatban a tankönyvek szerepe csökkenne. Tapasztalataim szerint épp ellenkezőleg: inkább növekszik. Annál is inkább, merthogy a nemzeti alaptantervben voltaképpen nincsenek tananyagtartalmak, a gyakorló tanárok túlnyomó többsége számára jelen pillanatban nem a helyi tanterv, hanem a tankönyv, ami a tartalmat közvetíti. Minden iskolalátogatásom erről győz meg, hogy még görcsösebben ragaszkodnak a tankönyvhöz, mint talán korábban. Azt nem tudom megmondani, ez a folyamat meddig tart, de jelenleg és vélhetőleg még egy darabig a tankönyv szerepe az én meglátásom szerint nem csökken. Ezért tehát erről a kérdésről én is nagy örömmel konstatalom, hogy beszélhetünk.

Elnök úr kérte, hogy próbáljunk elmozdulni a határozat felé. Megnéztem az előterjesztés 4. oldalát, ahol határozatok szerepelnek, amelyeket én jónak tartok. Viszont szeretném ebből kiemelni a legelső, és abból is a legelső gondolatot, amiben azt írja az előterjesztő, hogy erősödjék a TTB elvi, elméleti megalapozottságának a szerepe – és utána még felsorol néhány ilyen dolgot. Ehhez én szorosán hozzákapcsolnám a 4. pontot, amelyben konferenciára tesz javaslatot. Úgy vélem, a mai beszélgetésünk – a megszokottakhoz méltó módon – érdekes és megalapozott, de mégis egy kicsit improvizáció. Én azt várnám, hogy a tankönyvügy legkülönbözőbb kérdéseit, amelyeket az előttem szólók mind érintettek – és még egy sort, amit nem is érintettek –, egy olyan konferencia, amelyre szisztematikusan felkészül az a szakembergárda, aki ezzel foglalkozik, talán egy kicsit előre tudná vinni. A TTB-ben is erősítendőnek látnám azt a szerepet, hogy a tankönyvügy általános kérdéseivel időről időre foglalkozzék, és fogalmazza meg a maga javaslatait – amit egy ilyen konferencia adott esetben megerősíthet.

Abban látnám a mi szerepünket, hogy ehhez az úgymond konferenciához, amely nem feltétlenül nemzetközi konferencia kell hogy legyen - lehet az is, ezt én most nem kívánom eldönteni -, de mindenképpen egy olyan szakmai nap, ahol szisztematikusan sorra veszünk néhány olyan kérdést, amely problémát jelent, utalhatok itt arra, amit Nagy József mondott vagy bármelyikünk, tehát hogy ehhez témajavaslatokat adhatnánk, hogy ez a konferencia elérje azt a célját, hogy ez a nagyon problematikus helyzet, amit most a tankönyvügy jelent, egy kicsit javuljon.

Ugyan nem szeretnék improvizálni, de mégis három olyan témát megemlítenék, amelyről nem most, hanem a későbbiekben érdemes lenne talán elmélyültebb beszélgetést és vizsgálódást folytatni. Az első az, hogy vajon, indokolt-e és jó-e, hatékonyságát tekintve megfelelő-e az, hogy a szakképzés tankönyvei más elbírálási folyamaton esnek keresztül, vagyis hogy a TTB nem látja át az egész tankönyvügyet, lévén, hogy azt egy egészen más grémium kezeli? Az igazi problémák talán még inkább ott vannak a szakképzési tankönyvekben, gondolok itt arra, hogy nagyon sokról hallani, hogy rendkívül elavult, olyan ismereteket közvetítenek, amelyek a gyakorlatban nem használhatók, és így tovább, tehát ez mindenképpen - a szakképzési tankönyvek egész szerepe, minősége, jóváhagyási procedúrája - egy olyan téma, amit egy ilyen konferencián, függetlenül attól, hogy a TTB eddig nem foglalkozott vele, de napirendre kellene venni.

A másik ilyen kérdés a tankönyv-felülvizsgálat kérdése, amely esetleg orvosolhatná azokat a gondokat, amelyeket Nagy József említett, vagy megint említhetem itt a szakképzési, bizonyos nagyon elavult tankönyvek szerepét. A harmadik ilyen téma, amely úgy érzem, hogy nagyon aktuális, ez azoknak az ismereteknek a megjelenése a tankönyvekben, amelyeknek a szükségességét mind az oktatásirányítás, mind a gyakorló pedagógia elismeri, de amelyek

tekintetében lényegében nem sok dolog történt. A kerettantervi rendelet előírja, hogy a helyi tantervben ki kell térni arra, hogy hogyan valósul meg a fogyasztóvédelem, a környezetvédelem, a konfliktuskezelés, stb., tehát hét ilyen területet említ, amit az iskolának a helyi tantervükben kellene valahogy szabályozni. Itt két eset van: vagy szabályozzák vagy írnak valamit róla vagy semmit nem írnak, de még azokban az iskolákban is, ahol valamit ezekről az általam új ismereteknek nevezett műveltségterületekről írnak a helyi tantervben, a tanítási gyakorlatban nem köszön vissza semmi azért, mert ezek nem jelennek meg sehol a tankönyvekben.

Tehát ez is egy olyan tankönyvbírálati és tankönyvírási szempont lehetne, hogy ha valóban azt akarjuk, hogy a korszerűbb, a polgári léthez szükséges ismeretek bekerüljenek az iskolába, akkor ahhoz az kell, hogy ezeknek legyenek írott, illetve elektronikus formái is, nemcsak úgy, hogy külön tankönyvek, hanem például a megfelelő tantárgyakat leképező tankönyvekben is jelenjenek meg ezek a tartalmak, és jelenjék meg ez a fajta korszerű szemlélet.

Tehát a felülvizsgálat, amely szükséges lenne, és ezeknek az új ismereteknek a megjelenése úgy gondolom, hogy olyan téma, amelyről érdemes lenne konferencia vagy szakmai nap keretében tárgyalni. Egyébként tehát azt javaslom, hogy ezt a négyes határozati javaslatot fogadjuk el, megcserélve a sorrendjét, mert az első és a negyedik mondjuk egy ilyen távlatibb, elvi, elméleti munka erősítését szolgálja, utána jöhetne a harmadik, a szakértők képzése, ami mondjuk egy kiemelt területe a tankönyvírásnak. Az itt második helyen szereplő javaslat is fontos, de végül is az a TTB működésére vonatkozik, ezt is támogatandónak tartom.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vekerdy Tamás!

DR. VEKERDY TAMÁS: Előre elnézést kérek, de rövidre fogott hozzászólásom után azonnal felugrom és elrohanok pénzt bedobálni a parkolóórába. Tulajdonképpen annyit szeretnék tenni, hogy Tibor, Nagy Jóska, Báthory Zoltán és a többieknek a kitűnő elemzését szeretném az alsó tagozatra vagy a kezdő szakaszra vagy az első négy osztályra fókuszálni, egyben lenne egy határozati javaslatom is. Úgy gondolom, hogy az OKNT-nek valamikor lehetőséget kellene adni arra, hogy akár egy egész ülésben a kezdő szakasz problémáival és hozzá kapcsolódóan az óvoda problémáival foglalkozzon. El tudnám mondani, hogy miben, de ezt majd máskor vagy akkor.

Itt a problémát abban látom, hogy általam ismert elemzések szerint a legjobbnak minősíthető olvasókönyvek a legkevésbé vannak jelen az alsó tagozaton vagy a kezdő szakaszban, míg viszont a számtalan fogyatékossgal küzdő tankönyv vagy tankönyvek a terjesztői - nem is tudom, hogy mondjam szépen - asszertivitás révén, ami nem egyszer anyagi juttatásokban is megnyilvánul pedagógusoknak, igazgatóknak stb., hatalmas tömegben vannak jelen. Tudom, darázs-fészekbe nyúlok, de felbátorítottak erre kollégáim. Ez egy rendkívül nehéz probléma. Mindaz érvényesül, amit Rózsa is mondott, tehát például nagyon kifogásoljuk joggal azt, hogy siettetik az írás-olvasás megtanulását az első osztályban, mert ilyen módon nem alakul ki - ahogy Jóska is mondta - a kulturális alapkészség, ugyanakkor a tankönyvek ilyen beosztással dolgoznak. Tehát ezt szuggerálják. Nem akarok minden részletre kiterjeszkedni. Ha veszem a régi magyar olvasókönyveket száz évvel ezelőttről, azt állítom, hogy sokkal jobbak és sokkal modernebbek voltak gyermekpszichológiai szempontból, kevés anyagot, kontinuos formában, állandóan ismétlődő, ismert közegben közöltek. Mindnyájan tudjuk, hogy ezt tudja felfogni a kisgyerek. Ma Oxfordban húszéves kísérletezés után ide tért vissza az írás-olvasás tanítás. Nálunk egy oldalon - most nem viccelek - 8-12-féle dolog van rázsúfolva, kis közmondás, ami másról szól, mint a kis mondóka, kis vers, kis olvasmány, megjegyzés, nézd meg stb. Jön a következő oldal ugyanennyivel, zsúfolt grafikailag, tipográfiaiilag, mindenképpen és megy, rohan előre a könyv, és semmiféle ismétlődés, semmiféle kontinuitás nincs benne. Tehát nemhogy nem szolgálja ki a gyerek evidens szükségleteit, ami által fejlődik, hanem ellene megy. Tudatlanságból vagy nem tudom megmondani pontosan, hogy miért. Jó, ezt lezárom, de

ez fontos kérdés, vissza kell rá térni szerintem, különös tekintettel valóban a kulturális alapkészségek kialakításának fontosságára.

Csak egy apró lábjegyzetnyi megjegyzés, azt hiszem, mások is vannak itt a teremben rajtam kívül, akik bíraltak tankönyveket kiadók felkérésére. Nem egy esetben a jóakarátú szerkesztő... megírtuk a bírálatot, én megírtam, vagy úgy, hogy az egész használhatatlan, vagy úgy, hogy rendkívül nagy átdolgozásra szorul, és a jóakarátú szerkesztő szólt nekem, hogy ha nem akarom, hogy rajta legyen a nevem, mint bírálóé a változatlan formában megjelent tankönyvön, akkor tiltakozzam. Tiltakoztam, így lekerült bizonyos esetekben a nevem, de más esetekben nem szólt a szerkesztő, nem tiltakoztam és rajta maradt az általam minősíthetetlennek minősített tankönyvön a nevem.

Tehát ilyen dolgok tucatjával vannak – én úgy tapasztaltam, mint kívülálló, vagy nem is tudom, hogyan mondjam –, a tankönyvpiac körül. Hogy hol van a megoldás, azt természetesen nem tudom, de szeretnék erről beszélgetni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadházy Tibor!

DR. HADHÁZY TIBOR: Köszönöm szépen, elállok a hozzászólástól, pontosabban csak egy szösszenet: be van építve a tankönyvbírálati rendszerbe a kipróbálási lehetőség, és, bár nem hiszem, hogy a tankönyvbizottság tisztelt tagjai emlékeznek rá, de az volt leírva, hogy...

DR. DOBOS KRISZTINA: Elnézést, hogy később jöttem be, de keresek egy olyan gimnáziumot, ahol a román nyelv benne van a pedagógiai programban, hogy a gyerek, akinek román nyelvből nyelvvizsgája van, román nyelvből érettségizzen. Ez legközelebb Orosházán van.

HORN GYÖRGY: Nem legközelebb: ott van.

DR. DOBOS KRISZTINA: Ott egyedül az egész országban. Gyulán vagy Orosházán. Ennyit az érettségiről.

Tankönyvügyben három dolgot szeretnék elmondani, és van Liskó Icával egy közös javaslatunk.

Azt gondolom, hogy a tankönyvre szükség van. Nem hiszem, hogy tíz év múlva digitális tankönyv lesz. Pontosan ugyanúgy, ahogy azt gondolom, nagyon jó volt a remekművek digitalizálása, mégsem úgy olvassa az ember a Háború és békét, hogy a számítógépen nézi, hanem a könyvet használja. Az a tapasztalatom – Amerikából most jött haza az egyik tanítványom, és ő is tankönyvből tanult, holott minden padban volt számítógép, meg otthon is, meg a kollégiumban is. Én tehát azt gondolom, szükség van a tankönyvre.

Az a kérdés, mit szolgál a tankönyv. Hogyha azt mondjuk, hogy segíti a tanulási folyamatot, és netántán nem figyel oda a gyerek, vagy beteg, akkor esetleg még pótolja is a tanárt, akkor, ha mi újfajta tanulási folyamatokban is gondolkodunk – kooperatív tanulás, önálló tanulás és egyéb –, akkor ennek a tankönyvben is tükröződnie kellene. Én nem nagyon tapasztalom, hogy ez tükröződne.

Hozzá kell tennem, hogy én nagyon nem szeretem a munkatankönyvet, mert az valóban füzet – ahogy professzor úr mondta –, és a kettő ne keveredjék. Sajnos, keveredik, vagy piaci szempontok vagy pénzügyi szempontok miatt, de a mai közoktatásban igazából egyetlen taneszköz van: a tankönyv. Legyünk tisztában azzal, hogy nincs taneszköz, vagy ha van kifejlesztett taneszköz, az iskolák nagy részének nincs erre pénze. Körülbelül tudjuk, hogy 100 milliárd forint hiányzik csak a taneszköz-fejlesztésből.

A második kérdés a minőségi probléma. Magam is gyűjtöttem hibákat. A Gráf-elméletből például a legújabb és egészen kiváló tankönyvben számos tétel van, ami végtelen Gráfra igaz, végesre nem, de ő nem is beszél végtelen Gráfról. Tehát vannak ilyen hibák, de azért van a tanár, hogy kijavítsa. Ha nem nagy, elvi hibák vannak, ki tudja javítani. De azt már

nem tudja kijavítani, ha olvashatatlan a tankönyv, az egész rosszul van megírva. Egy-egy kis hibát ki lehet javítani. Én úgy érzem, a minőségi problémák jelentős része didaktikai probléma. Részben azért van ez a zsúfoltság, amit Tamás is említett, mert hogy rövid legyen a tankönyv – mert állandóan azt mondjuk, hogy nehéz, és legyen rövid. Az előbb említett tanítványom egyéves matematika tankönyve harmadik gimnáziumban 760 oldal. Sajnálom, hogy nem hoztam be. Nem tanulja meg mindet, de rengeteg minden benne van. Nem a rövidiségre törekednek, hanem arra, hogy különböző gondolkodású gyerekek fel tudják használni.

Nagyon fontosnak tartanám – és azt gondolom, a minőség alapkérdése –, hogy azt tudjuk mondani, hogy a tanterv, a tankönyv meg a tanár egy irányba húz. Igenis lehessen azt mondani, hogy ehhez a tantervhez jó ez a tankönyv, másik tantervhez nem, hogyha a tanár megválasztja a tantervet, akkor tudja, hogy ahhoz tankönyv jár, és ne külön működjön a tankönyv, ne külön működjön a tanterv és a tanár. Próbáljunk meg valami pedagógiai rendszerben gondolkodni!

Báthory Zoltán említette, hogy minden gyereknek külön tankönyv kellene. Én ezzel egyetértek – de minden gyereknek külön tanár is kell, mert minden gyerek más! Ha ezt megcsináljuk, ez egy érdekes kísérlet lenne.

HORN GYÖRGY: Külön szüleje van!

DR. DOBOS KRISZTINA: És külön szüleje is van neki – így van. *(Közbeszólások.)* Miközben perszonalizálódik, azt gondolom, a szociális kompetenciák is fontosak lennének.

Ezek következtében Icával a következő véleményünk: ne rendezzünk tankönyvkonferenciát. Ellenben rendezzünk tankönyv workshopot vagy nyitott konzultációt – most azt mondják az EU-ban. Különböző típusú szakembereknek kellene leülni: tankönyvkészítőknek, tankönyvbírálóknak. A tankönyvbíráló nem a tudományterületi, meg a didaktikai bíráló, hanem például esztétikailag is bírálja a tankönyvet. Nagyon szép, hogy a rajzórán esztétikára nevelünk, de matematika meg magyarórán pedig csúnyaságokra... Legyenek ott a felhasználók, legyenek szülők, akik el tudják mondani, és legyenek pedagógusok. Ad absurdum még azt is merném mondani, hogy csak akkor lehet tankönyv valami, hogyha egy évig kipróbálják, véleményt alkotnak a pedagógusok meg a szülők, és egyévi használat vagy kétévi használat után, a legkülönbözőbb típusú iskolákban. Egy tíz-húsz emberből álló szakembergárda vitassa meg ezeket a kérdéseket, legyenek javaslatai, és hogyha különböző típusú szakemberek javaslatokat tesznek, akkor utána érdemes tovább foglalkozni ezzel. Mi korainak tartjuk a konferenciát, viszont nagyon jó lenne – ahogy Tamás is említette – részt venni egy ilyen beszélgetésben, ahol fel lehetne vetni a tankönyv különböző problémáit.

Remélem, rövid volt.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Elnézést kérek előre, de hét dologhoz mindenképpen hozzá kellene szólnom. Nyolc éve vagyok a tankönyvbizottság munkása, ezen a jogon kérek legalább öt perc türelmet.

Borzasztóan sokat gondolkodtunk és beszéltünk ezekről a problémákról, és muszáj néhány nagyobb összefüggést is megemlíteni. A tankönyvbizottság munkája, ez az egész bemeneti minőségbiztosítás, amit mi csinálunk – jól-rosszul, mert ez összesen csak ennyi –, igen nagy és komplex rendszerekbe megy bele.

Először is a tankönyv miért fontos? Azt gondolom, mindenképpen látni kell, hogy a tankönyv az oktatásügy területének egyik kiemelten fontos politikai kérdése. Mert hogyha ezt nem látjuk, nem fogjuk tudni megérteni az összes mögöttes mozgatóerőt. Ha végignézzük a napi sajtót, igazán az oktatásügy komolyan, keményen akkor van jelen ezekben az országos napilapokban, meg mindenütt – a csapból is ez folyik, az RTL Klubból is –, amikor kiderül, hogy körülbelül mennyibe kerül egy gyerek tankönyvcsomagja. Ha a szülők úgy érzékelik,

hogy nekik sokat kell fizetni, abba adott esetben belebukhat – ezt is megkockáztatom – egy oktatási miniszter, de legalábbis minden eddig, akit én ismertem, szerintem úgy gondolta, hogy ő belebukhat. Lehet, hogy nem bukhatna bele, de ez a félelem benne van ebben a dologban.

Ez tehát az egyik vetület.

A másik: annak következtében, hogy horribilis pénzeszközök mennek bele a tankönyv-finanszírozásba, a központi állami finanszírozás korábban durván négyévenként, de volt olyan időszak, hogy kétévenként megduplázódott. Nekem 2002-es, 2003-asak az utolsó adataim ebben a témában: akkor 8-9 milliárd forint ment bele a tankönyvügybe, és akkor még nem volt az az egyre bővülő kör, akik ab ovo már ingyen kapnak minden tankönyvet. Ezek már az utóbbi évek fejleményei. E miatt tehát ez egy nagyon komoly piaci kérdéssé is vált, mert természetesen ebből a tortából nagyon sokan kívánnak szeletelni. Én úgy mondanám ezt – nem a saját találmányom, a közgazdászok mondják erre –, hogy ez egy igen túlfűtött piac, egy belülről generált, túlfűtött piac, és nem igazán látom a végét, hogy hol fog leállni. Amíg ez a fűtése megy ennek a piacnak, addig mindaz, amit elmondtak azok, akik követik a nemzetközi trendeket, nálunk nem fog bekövetkezni. Ugyanis nem arra van ösztönzés, hogy digitális eszközöket és fénymásolt, rugalmas, kapcsos könyv és nem tudom, micsoda legyen, hanem egyelőre erre van biztos felvevőpiac.

Harmadsorban azért sem mondhatjuk, hogy a tankönyv jelentéktelen kérdés, amire szintén sokan utaltak: bizony, Magyarországon nagyon gyakran nem a tanárok, hanem a tankönyvek tanítják a gyerekeket. Ezekkel mi, a bizottságban naponta szembesülünk. Bizony, olyan könyveket vagyunk kénytelenek átengedni, ami mellé tanárt kellene tűzni, egy nagyon jó tanárt kellene tűzni, és nagyon gyakran megállapítjuk azt, hogy egy jó tanár tulajdonképpen - nagyon szélsőségesen fogalmazva - minden tankönyvből tud tanítani, és a rossz tanárnak bizony, nagyon nehéz még a jó könyvből is tanítani, de kell, mert egyszerűen ma is vannak olyan tanárok, akik bemennek, házi feladatot ellenőriznek, feleltetnek és feladják a következő leckét a tankönyvből. Ezt látni kell. Ez van kinn a magyar iskolákban. Ez lenne az egyik menet.

A másik menet, hogy nem tudjuk pontosan, hogy mindazok a pénzek, amelyek most a fejlesztésbe kezdenek belemenni és remélhetjük, hogy EU-s pénzek révén ezek a fejlesztések még inkább fognak sokasodni, hogy ezek a fejlesztések tényleg mennyire fognak eljutni mondjuk egy nemzeti alaptantervtől a tanulók fejében megképeződő tudásig. Ezeknek milyen láncszemei maradnak meg, mik azok, amelyek fejlesztésre kerülnek, és hol lesznek hiátusok.

Csak szeretném felhívni a figyelmet, hogy az OKNT-nek lassan el kellene gondolkodnia azon, hogy a mostani, Sulinova által szervezett ügynevezett programfejlesztéseknél milyen minőségbiztosítási elemeket építhetünk be. Lesz-e programakkreditáció, abba mi minden fog beletartozni, ez csak egy ilyen zárójel. Ugyanis szerintem ez a dolog, ha nem rendszer szerint folyik, és itt nemcsak arról a rendszerről beszélek, amiről Jóska beszélt, hogy az elsős gyerektől hatodikig egy képesség hogyan alakul ki, hanem tényleg arról is, hogy a nemzeti tantervtől a gyerek fejéig mi történik.

A harmadik, hogy itt szó került, ha nem is tettük ennyire explicitté, hogy itt van egy bemeneti minőségbiztosítás, és felmerült az igény, hogy valamiféle kimeneti dolgot itt kellene vagy lehetne csinálni. Gondolkodtunk mi már ezen, és tulajdonképpen a tankönyvrendelet erre most már lehetőséget biztosít, hogy a tankönyvek beválását vizsgáljuk. Mivel van egy adatbázis, amiből azt is tudjuk, hogy melyik tankönyvet melyik iskola rendelte meg, ebből az adatbázisból véletlenszerűen le lehet válogatni tanárokat és azoknál megnézni adott esetben a dolgokat. Azt gondolom, hogy ez mindenképpen egy járható út.

A másik, hogy valamiféle költségkímélő dologban gondolkodjunk, vannak ezek az országos kompetenciamérések, és azt gondolom, hogy ezek bizonyos pontjain érdemes lenne azt lekövetni, hogy milyen tankönyvek, milyen tantervek, milyen információhordozók használata révén - persze milyen óraszámok és milyen tanár, tehát ez sem annyira egyszerű kérdés, de azért azt gondolom, hogy ezt meg lehetne nézni.

De a harmadik dolog, amit egyre inkább vélek erről az egész dologról, hogy egy hihetetlen formalizált minőségirányítási rendszert kiépítettünk az iskolákban, kiképeztünk erre

tanárokat és minden egyebet, de az ilyen típusú dolgokkal kapcsolatos minőségbiztosítás, pont azért, mert autonómok az iskolák, ez csak az iskolák szintjén képzelhető el. Tehát ha egyszer oda eljutnánk, hogy időről időre az iskolában nézzék meg és szedjék elő, hogy ezzel a tankönyvvel ennyi évet tanítottunk és ide jutottunk, és ennyi óraszámban, és ezt az Ilonka tanította, a másik tankönyvből pedig a Juliskával fele óraszámban emide jutottunk, akkor lehetne valamit csinálni. Amikor tehát konferenciákról és egyebekről beszélünk, akkor azt gondolom, hogy nekünk erőteljesen nyitni kellene az iskolák és a pedagógusok felé is. Nem tudunk olyan bemeneti minőségbiztosítást csinálni, ami megakadályozza azt, hogy nem listán lévő könyvekből tanítsanak, és sajnos, Gyuri, nem ez az általános, hogy azok nincsenek a listán, amelyek jó könyvek, hanem az az általános, hogy még a teljesen használhatatlan, diszkriminatív, előítéletes, nem tankönyvlistán lévő könyvekből is baromira sok fogy, ha ehhez társul egy jó kis intenzív promóciós kampány például, vagy a terjesztőnek egy nem tudom micsodája, tehát ezt is látni kell.

Ez lenne tehát egy következő javaslatom, hogy nyissunk az iskolák felé.

Az ötödik a szakértő. Nagyon leromlott most már a szakértői gárdánk és ennek vannak technikai okai. Vártunk az új tankönyvrendeletre, addig nem lehetett új pályázatokat kiírni. Én is azt gondolom, hogy hosszú lenne az az időszak, mire valóban jól felkészített embereket itt a semmiből varázsolnánk, de túl azon, amit Jóskaék csinálnak, azt gondolom, hogy elég sok felsőoktatási intézmény indít mérési-értékelési szakirányú továbbképzéseket. Speciel voltam már vendégoktató ilyen tanfolyamokon. Pontosan arra kértek meg, hogy a tankönyvvel kapcsolatos minőségi kérdésekről és tankönyv-értékelési kérdésekről tartsak szemináriumot, előadást. Tehát szerintem ezeknek a hallgatói is egy potenciális szakértői kört alkothatnak.

A hatodik kérdés - és most már gyors leszek -, ha azt mondom, hogy a tankönyvkiadásba belemegy évi 8 milliárd és most már biztos vagyok, hogy 10 milliárd fölött vagyunk, akkor tehetnénk-e egy olyan javaslatot, hogy ennek a pénznek éves szinten mindenkor az 1 százalékát olyan tankönyv kutatásokra, bevélszvizsgálatokra, országos méréshez hozzákapcsolódó utókövetésekre, tankönyvkritikára, és mindarra, amit azt gondolom, joggal hiányoltak. Ha ugyanis ebbe nem tesz bele pénzt a minisztérium, akkor itt az marad, ami most is van, hogy fizetett tankönyv - nem kritika, mert ez enyhe túlzás, hanem valamiféle ilyen ismertető, propagandaanyag jelenik meg.

Tehát ezt tisztelettel, mint egy ilyen határozati javaslatot is szeretném most előterjeszteni, hogy a tankönyvbüdzsé 1 százaléka erre legyen fenntartva.

Végül a hetedik az, hogy mindezzel a fejünkön azt gondolom, hogy elég rosszul érezzük magunkat ebben a bizottságban. Tehát egyszerűen azt látja az ember, hogy nagyon szűk ez a mozgástér és kevés dolgot lehet megcsinálni, és nagyon sok olyan teendő van, amire itt nem kerül sor, és azok a területek, ahol pályázatok vannak, ahol minden központi pénzből megy, például a gyógypedagógiai könyvek fejlesztése vagy a nemzetiségiek, tehát ezekre is jó lenne egy átfogó vizsgálat, hogy pontosan mi van, mi hiányzik. Egyáltalán ha például kiír az OM egy pályázatot, nem emlékszem, hogy valaha megkeresték volna a tankönyvbizottságot, hogy mire írának ki tankönyvpályázatot, adjatok ötleteket. Tehát ezt a fajta együttműködést hiányolom, és azt hiányoljuk még, hogy ilyenfajta, mindannyiunk tudását gazdagító eszmecserére, mint ami a mai, három-négy évenként tud csak sor kerülni. De köszönjük a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Utolsó hozzászólóként Koller Lászlónénak adom meg a szót.

KOLLER LÁSZLÓNÉ: Nyilvánvaló, hogy nem csak kizárólag a tartalmi és a jóváhagyási kérdésekkel foglalkozom, de azt hiszem, hogy az óriási előny, hogy 40 éves tanári múlttal rendelkezem, és egy csomó könyvet írtam, mint szerző is.

Summázva azt tudnám mondani, hogy ha az egész tankönyvellátást egyben tekintjük, akkor úgy rossz, ahogy van, és a tankönyvellátásnak a menete, amibe igenis, beletartozik az, hogy gyártják, jóváhagyják, árkorlát van, elviszik az iskolába, és ez milyen módon történik,

most éppen ezt a közbeszerzést sűgják itt nekem, de csak röviden akarok beszélni, és vállalom azt, hogy bármelyik részkérdésről is akár hosszasan is hajlandó vagyok beszélni.

Lényegében, ha a tankönyvjóváahagyást látom, elmondtátok, nem fogom megismételni, nem megfelelő. Legalább annyi jó könyv nem kerül fel a jegyzékre, ahány rossz felkerül. Ezt mindnyájan tudjuk. Tiszteletem és becsülésem mindenkié, hiszen én végigülöm az üléseiteket, itt mindenki lelkiismeretesen dolgozik, de mégis ez az igazság. Az eljárás maga költséges, bonyolult, bürokratikus. Ez a másik dolog.

Az árkorlát egészen furcsa módon működik. Egy vállalkozó, ha dolgozik, azt keresi, hogyan tudja valamilyen módon megoldani a problémáját. Hosszú távon biztos, hogy nem a szülők terhelését csökkenti az, hogyha gazdasági intézkedéseket hoznak. Például most a két évvel ezelőtti inflációhoz számolták az áremelkedést, nem a megelőző évhez. Ennek az eredménye nyilván az, hogy olyan könyvek árát is felemelik 7 százalékkal, amit egyébként nem emeltek volna, mert az már magasabb nem lehetett. Viszont éppen ezek az alacsonyabb árú könyvek nagyobb példányszámúak, tehát valószínűleg éppen fordítottan fog történni: az egész tankönyvcsomag ára följebb fog menni, mint ha hagynánk, hogy liberalizáltan történjék.

A statisztikai adatok begyűjtése nem annyira minket érint, inkább az iskolákat. Tessék elgondolni, hogy a pedagógusoknak a megrendelésekről – ahogy én az új rendeletervezetben láttam, még év közben a pótrendelésekről is – folyamatosan küldeni kell a statisztikai adatokat. Ez olyan terheket ró az iskolákra, amiket nem szívesen vállalnak. És igazából nem is az ő dolguk. Egyébként 125 a tankönyvkiadók száma, de 80, ami jelentősebben számba vehető, 10 viszont ellátja a piac 90 százalékát.

Mégis egyszerűbb lenne 80 vagy 100 kiadótól megkérni a forgalmi adatokat, hiszen neki az APEH felé elszámolása van. Azt már igazán meg tudja tenni, hiszen van statisztikája, amit ellenőriznek, hogy ő ezt leadja. Inkább, minthogy az összes iskolát ezzel kelljen terhelni.

Tudom, hogy nagyon sok érdekebe ütközik, amiket mondok.

A forgalmazás szabályozása – ez a legújabb, ami most érkezett. Ha valaki végiggondolja, hogy ezt hogyan lehet az iskolákban lebonyolítani, hogy a pedagógus a terjesztő vagy a kiadó nevében áfás számlát adjon minden egyes gyereknek – nem is egyet, kettőt legalább, mert van 5 és 15 százalékos áfa, és azt már nem lehet egyen megcsinálni, ezen kívül még le kell vonni belőle az állami támogatást. Most nem az ingyenességet mondom, ami egyébként is jár a gyerekeknek. Ezt a bonyolult eljárást a pedagógus csinálja meg? Ez tragédia! Ez megint olyan teher, ami rá ment. Nem az történik tehát, hogy az iskolában igazán odafigyeljenek, hogy hogyan tanítanak, hogy lehet jól tanítani, hanem ezekkel az állandó végig nem gondolt gazdasági intézkedésekkel megnehezítik az életüket. Arról már nem is beszélve, hogy közben az kimondja az állami támogatás összegére vonatkozóan, hogy közbeszerzési eljárást kellene elindítani. Tessék elképzelni, hogy ez mit jelent! Én most már október-november óta alig alszom valamit, állandó vitában vagyok a Közbeszerzések Tanácsával, az APEH-hel, az Oktatási Minisztériummal, az Igazságügyi Minisztériummal. Ez egy lehetetlen állapot! Ezt valami egyszerűbb, sokkal normálisabb, sokkal kevésbé költséges módon kellene megoldani.

Én azt hiszem, hogy az egész tankönyvellátást, mint egészet – kezdve az előállítástól, a tartalmi oldaltól, addig, hogy a gyerekekhez odajut – nagyon végig kellene gondolni. Több mint egy éve fordultunk a miniszter úrhoz, hogy az egész tankönyvellátási koncepciót, a stratégiát beszéljük meg. Ő erre ígéretet is tett. Azóta folyamatosan tárgyaltunk általunk szeretett és nagyon jóindulatú kollégákkal, akik segíteni akartak, de ez nem jelentett mást, mint azt, hogy gyakorlatilag cizellálgattuk meglévő rendeletek kis megállapításait. Hiszen az a kör, akivel mi tárgyaltunk, és az alapvető stratégiára vonatkozóan szerettünk volna elérni valamit, nem voltak döntéshozó helyzetben arra vonatkozóan, hogy az ilyen nagy horderejű, országos kérdésben tudjanak nekünk valamit mondani.

Végül nagyon örültem annak, amit te is mondtál, meg amit Krisztina is mondott: én is azt mondom, hogy nagyon fontos volna egy olyan tanácskozást összehozni, ahol valóban egy stratégiát lehetne kidolgozni erre vonatkozóan.

Annyit még hadd mondjak el, hogy amikor nálunk a világbanki vizsgálat folyt – mert decentralizáltuk a tankönyvellátásunkat, meg a tankönyvkiadásunkat –, Zoli tudja legjobban, hogy megkaptuk a jelentéseket, amikben ők egyébként egy csomó dolgot javasoltak, és azok nem valósultak meg.

Például nálunk 1990 óta már nincs tankönyvjóváhagyás. Nincs árkorlát. Ez érdekes abból a szempontból, hogy PISA-jelentésben hol szerepelnek: az első helyen szerepelnek. Ez viszont nem azt jelenti, hogy az állam kivonult volna magából az oktatásból. Szerintük az Oktatási Minisztérium presszionálja a tanárokat a tankönyvjegyzékkel. Központi segítség arra van, hogy olyan intézményeket, olyan fejlesztő műhelyeket támogatnak, akiktől lehet kérni a kiadónak, iskolának lektort, bírálót, akit fel lehet kérni, hogy kipróbálást csináljon néhány iskolában. És ez ingyenes.

Elsőként azt kellett volna eldönteni, hogy kinek a tulajdonába kerül a könyv. Én nem akarom elmondani, hogy az egyik gyerek ingyen kapja, a másik kölcsön kapja a könyvét. Ez is egy lehetetlen dolog! Táblázatunk van. Kiszámolták, hogy ha ezt elindítanák, és az iskola tulajdonába kerülne, ők mondták azt, hogy két-három gyereknek kellene egy könyv – persze, ez az egész napos iskolát is jelentené –, és öt év alatt megtérülne az a befektetés, amit az iskolák egyszeri könyvvel történő ellátása jelentene. Biztos, hogy nem kiadóbarát dolog, de az ország érdekét, a gyerekek érdekét kell nézni, és a kiadók sem járnának olyan nagyon rosszul, mert akkor viszont normális áron lehetne adni a könyvet, ami pedig nem történik.

Köszönöm szépen, nem is akarok tovább beszélni, de Magyarországon körülbelül ötödrészébe kerülnek a könyvek, mint máshol. Lehetne normális áron csinálni, és lehetne jobban is.

Én azt kérem, hogy ez a grémium is azt képviselje, hogy legyen egy ilyen tanácskozás, ahol stratégiai megállapodást kötnénk.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A vitát ezzel lezárom, további hozzászólásra nem adok lehetőséget, mert a második napirendi pont idejéből is teljesen kifutunk.

Az előterjesztő (*Dr. Karlovitz János: Nagyon rövid lesznek.*) nagyon rövid zárszót mond, és utána én megpróbálom a határozati javaslatokat összefoglalni. Brassói Sanyi is szólhat még Karlovitz mellett.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Nagyon köszönjük a TTB nevében is a sok okos észrevételt, hozzászólást. Tanulságos volt. De amint látható, a tankönyv körül mélyebb szakadékok vannak, mint ahogy ezt át lehetne hidalni ilyen rövid idő alatt egy tanácskozáson. Nagyon mély dolgok vannak, akár tartalmilag, akár gazdaságilag. Az következik tehát ebből, hogy valóban szükség van vitákra, megbeszélésekre. Nem tudom, miért zárná ki egymást egy vitanap és egy konferencia. Nem zárják ki egymást, nem alternatívák. Lehet egymás mellett. Mint ahogy azt se értem, miért zárná ki a digitális a tankönyveket – mert most már ezt szokták hangoztatni. Elférnek egymás mellett! Jóban vannak egymással, sőt, kiegészítik egymást. Minden elfér egymás mellett. Próbáljunk egy kicsit megértően gondolkodni a máságról.

Végezetül azt szeretném kérni, hogy az írásban három hete leadott határozati javaslatokkal kezdjük a határozatot, hiszen azt írásban adtuk le, a TTB egyetértésével. Nem az én maszek alapon kitalált javaslataim, hanem a TTB javaslatai. Aztán az ad hoc javaslatok között természetesen nagyon sok új javaslat jött. Mi egy szűk nézőpontból néztük a témát – tudatosan. Csak az OKNT és a TTB szemszögéből néztük, ami a kötelezettségünk volt, tehát nem tértünk ki ezekre a tágabb, nagyon okos dolgokra. Egy bizonyos látókörből néztük, és ott szeretnénk továbblépni.

Amennyiben ezt lehetővé teszi az OKNT, jó, ha nem, szomorú vagyok. Lehet a pontokat elfogadni, nem elfogadni, kiegészíteni, de úgy érzem, megkerülni nem lehet, vagy nem érdemes, hiszen ez a mai összejevetel témája. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Sanyi!

BRASSÓI SÁNDOR: Köszönöm a megszólalási lehetőséget. Próbálok nagyon rövid lenni, és bár tudom, hogy az OKNT ideje szűkös, van itt néhány kolléga, aki a tankönyv-jóváhagyási folyamatról, az OKÉV hatósági feladatairól szívesen beszélne. Én csak a magam részéről szorítok néhány szűk gondolatra.

Az igaz, hogy én magam nagyon élveztem ezt az eszmecsere-t és nagyon sok kollégával nagyon sok szempontból egyetérték, hogy ez egy nagyon árnyalt és nagyon sokszínű dolog, különösen Vágó Irénnek a végén elmondott felvetéseire bólogattam, a közigazgatás oldaláról átélve a tankönyvrendszer mindenkorai szabályozását és az árkorlátokat, az ártámogatásokat, és így tovább.

Visszafelé mennék és tulajdonképpen erre a visszafelé lépegetésre egyrészt Mariann felvetése a finn rendszerről volt nagyon izgalmas. Tájékoztatóul mondom, hogy a múlt héten volt Párizsban egy OECD-konferencia, ami a formatív értékelés jellegét, szerepét tárgyalta nagyon magas szintű szakértők bevonásával. Mi ott voltunk Vass Vilmossal, és a finn delegáció is ott volt és beszámolt a PISA-vizsgálatról, és ennek kapcsán volt időnk a finnekkel sok-sok mindenről beszélni. Például valóban sok minden igaz a finn rendszerről, de azt tudni kell, hogy egy olyan árnyalt és egy olyan nagyon alaposan kiérlelt, nagyon alapos értékelő rendszer, mérési-értékelési rendszer van mögötte, amelynek sok eleme nálunk is megvan, csak nincs rendszerszintbe foglalva. Erről egyébként ismereteim szerint egészen biztosan egy kormány-előterjesztés fog készülni, sőt országgyűlési előterjesztés, erről beszéltem a múltkorai ülésen. Ennek az előkészítése folyamatban van, nyilván az, hogy ez milyen szintre nyúlik bele az iskola világába, akár a tantervi szintre vagy azon kívül, ez egy kérdés, erről majd nyilván a miniszter úr és a tanácsadó testülete hamarosan dönteni fog, legalábbis a főbb szintjeiről.

Tehát úgy gondolom, hogy a finn rendszer persze szabályoz, formatív értékelés, és a másik, amiről az ott lévő igazgatókkal beszélgettünk, a forrásmegvonással szabályoz, ugyanis ha a nemzeti standardokat nem teljesítik, akkor a fenntartók elvonják a forrásokat, illetve a menedzsmenetet kicserélik. Tehát sok-sok minden van itt, a tankönyv egy kérdés, és a formatív értékelés egy másik kérdés, tehát összességében itt sok szempontból másképp működő rendszerről van szó, de ezt nyilván önök jól tudják.

A tankönyvkritika. Természetesen jól látjuk azt, hogy Magyarországon, én is úgy látom, hogy tankönyvkritika olyan értelemben, ahogy itt előjött több hozzászólásból, valóban nincsen. Egy nagyon óvatos tankönyv-támogatási fórum van, ahol valóban a valós tankönyvkritikai rendszer nem működik, és ennek egy másik oldala az, hogy valóban nem kerülnek ki olyan tankönyvkutatások nyilvános fórumokra, amely tankönyvkutatások kellően orientálnák a tankönyvírókat és a kiadókat arra, hogy milyen módon, milyen irányba kell fejleszteni a tankönyveket. Persze, vannak ez alól kivételek, de ezt azért elmondhatjuk.

A tankönyv-jóváhagyási folyamatról Szalay úr egy-két kiegészítést lehet, hogy hozzátenne szívesen a maga részéről, a rendeletben megtalálhatók ennek a főbb elemei. Itt mindig egy dilemma van az államigazgatás részéről, hogy mennyire szabályozza a mellékletben a szempontrendszert. A szempontrendszer szigorítása nyilván a fejlesztésnek egy komoly gátja lehet, ezzel eleve iskolai innovációkat és tankönyvkutatásokat lehet visszafogni, tehát itt ennek a szabályozásnak most az a lényege, hogy legyen lehetőség egy fejlesztési aspektusra, erre a rendszer lehetőséget ad. Valóban a bevételek vizsgálata, minőségbiztosítási oldala a rendszernek rendkívül gyenge. De mint ahogy azt hiszem, Hadházy Tibor is utalt rá, de Vágó Irén is, benne van a rendeletben teljesen pontosan a 17. § magasságában az, hogy ezt a bevételek vizsgálatot el kell végezni. Ez egy új rendelet, tavaly jelent meg, ezt követően az adatbázis alapján lesz lehetőség arra, hogy a bevételeket sokkal jobban és az azt alkalmazó iskolák oldaláról megtegyük.

Ebben szándékozik segíteni miniszter úrnak az a szándéka, hogy egyrészt orientálva a tankönyvírókat és a tankönyvkutatókat, közzé fogunk tenni a honlapunkon hamarosan olyan tankönyvkutatásokat, amelyek azon túl, amire Vekerdy Tamás is utalt, és nagyon egyetérték azzal, amit ő mondott, különösen a bevezető, kezdő szakasz magasságában, hogy milyen

szövegkörnyezetek, milyen mondatok, milyen szavak, milyen jelzős rendszerek, milyen mondathosszok vannak egy könyvben, ebben hihetetlenül nagy Magyarországon a szórás. Ebből az következik, hogy valóban - egyetértve Nagy Józseffel - a tanulóknak azok a kulturális kompetenciái nem tudnak kifejlődni, hiszen mire kifejlődne, újabb és újabb információkat zúdítanak rájuk, a meglévő tankönyvekkel.

Tehát ilyen irányba szándékozik lépni, de mielőtt ezt a lépést jogszabályi szintre realizálná, szeretnék ezt egy kicsit alaposabban is megmérni, egy kutatással elemezni, és ahhoz hozzárendelni egy olyan mutatórendszert, egyfajta kritériumrendszert, amivel a tankönyvek, adott esetben különösen a bevezető, kezdő szakasz, tehát a kiskorúak tekintetében nyelvtanilag, stílusosan, az alkalmazhatóság, a tanulói befogadás szempontjából egy eredményes tudáselsajátítást fognak kialakítani. Ez a dolog folyamatban van, miniszter úr elkötelezett ebben az irányban.

A rendelet 1. pontjában szerepel, hogy a TTB nevesítve jelenjen meg a tankönyv jogszabályaiban. Itt felhívom a figyelmet arra, hogy ez természetesen lehetséges, de jelen pillanatban nem. Ugyanis a közoktatási törvényben az OKNT-ről szóló passzusban nem nevesítődik a TTB ismereteim szerint, ha ott nem nevesítődik törvény szintjén, akkor ezt jogértelmezés szempontjából nem lehet továbbvinni rendeletben. Ehhez szerintem az kell, hogy az OKNT kezdeményezze azt, hogy legyen állandó bizottság a TTB, vagy jelenjen meg a közoktatási törvényben, és ha ott megjelenik, utána ennek valószínűleg nincsen akadálya. De erre felhívom a figyelmet, hogy ezen mindenképpen gondolkodni kell.

Tehát jelenleg nincsen jogszabályi szinten a TTB a törvényben. Az szmsz-ben benne van, de jogszabályban nincsen.

A másik apróság még, ebbe nem mennék bele, nagyon élveztem az eszmecsere és átadnám a szót esetleg Szalay Sándornak.

ELNÖK: Én sajnós, nem adom át Sándornak, egyszerűen fél kettőkor egy másik bizottság kezdődik és különben is elhangzott, bocsánat, hogy ilyen durva és modortalan vagyok. A következőről van szó. Az most kiderült, hogy ez egy borzasztóan komplex, sok szempontból megoldatlan és ellentmondásos rendszer. Ezért a legfontosabb, hogy a lehető legrövidebb időn belül az OKNT kezdeményezésére létrejöjjön egy workshop vagy konferencia vagy együtt a kettő, vagy workshop és utána konferencia - én jobbnak tartanám a workshopot -, ahová a meghívott szakértőkkel, előadókkal készítenék elő olyan szakanyagokat, ahol szinte időkorlátok nélkül lehet letenni akár alternatív javaslatokat, és azokat szükség szerint ide visszahozni vagy más szint elé vinni.

Nem tudom felsorolni, mert az időből is kifutunk, és nem is vagyunk abban a helyzetben, nincs kompetenciánk arra, hogy ilyen szerteágazó kérdésekben mi most eljuttassuk a bölcsék tetszelgős szerepét. Tehát az első határozati javaslatként a konferencia, workshop, tanácskozás - majd a megfelelő szó tartalmát meg lehet fejteni - döntést javaslom az OKNT-nek. Tehát a javaslat így hangzik, hogy az OKNT kezdeményezi egy, a tankönyv-problematika minden aspektusát átfogó tanácskozás, szakértői tanácskozás, illetve konferencia megrendezését, amelyben alternatív megoldási javaslatok fogalmazódhatnak meg egyrészt a tankönyvek minőségének javítását szolgáló intézkedésekre és működési feltételekre, beleértve a tankönyvbírálatot, a bevéltásvizsgálatot, tehát mindazt, ami a tankönyv minőségével kapcsolatosan elhangzott.

2. A mai vita alapján megerősíti az Országos Köznevelési Tanács a tankönyv és taneszköz bizottság kompetenciáját abban, hogy a tankönyvvel kapcsolatos szakmai kérdéseket részben az OKNT, részben a minisztérium elé megfogalmazza és ez ügyben az OKNT-t képviselje.

Nem szeretnék most állásfoglalást kicsikarni a tekintetben, hogy 7 főről most 9-re vagy 10-re emeljük a létszámot, mert ennek anyagi konzekvenciái vannak. Az OKNT most legfeljebb annyit tehet ezzel a második határozati javaslattal kapcsolatban, hogy tudomásul veszi, hogy a taneszköz bizottságnak van egy ilyen igénye, ezzel kapcsolatban itt két konkrét szám hangzott

el, a 10 főre, illetve volt egy másik javaslat, amely beérte volna 9-cel. Ennek az anyagi feltételeit ki kell vizsgálnunk, meg kell néznünk, hogy van-e arra pénz, hogy ez a bizottság létszámában megemelkedjék.

A következő határozati javaslat a szakértőkre vonatkozó volt. Ez pedig a szakértőknek a képzésére, egyetemi szintű vagy csak továbbképzési szintű képzésére vonatkozó javaslat volt. Itt az OKNT határozati javaslata pedig az legyen – és ez hangzott el: garantálni kell, hogy a tankönyveket előzetes képzésben részesülő szakértők bírálhassák csak; meg kell kezdeni a tárgyalásokat a felsőoktatási szférával egy olyan felsőoktatási szintű taneszközszerkesztő-képzésre, amelynek bizonyos hagyományai már léteznek.

Nézem, hogy mit adtatok le. Elhangzott egy javaslat az alacsony példányszámú tankönyvek központi dotációjának a támogatására, illetve meg kell nézni, hogy ennek milyen pénzügyi lehetőségei vannak – ez részben a szakképzéssel kapcsolatban hangzott el... mással kapcsolatban nem.

Valami fontos dolgot kihagytam-e a határozati javaslatokból?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Lényegében megkerültük, amit mi beadtunk, nem léptünk előre, tehát az egésznek értelmét nem látom.

ELNÖK: Mit kerültünk meg?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Amit beadtunk mi határozati javaslatot.

ELNÖK: Ezt olvastam föl.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Nem szavazott az OKNT. Az elnök úr önkényesen döntött úgy, hogy elveti. (*Közbeszólás: Most fogunk szavazni.*) Már egyáltalán, hogy ezek napirendre kerüljenek.

ELNÖK: Mik?

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Sorban, amiket mi írásban megfogalmaztunk.

ELNÖK: Most olvastam föl, János.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: De nem azok voltak! Egészen mások voltak.

ELNÖK: Az OKNT megerősíti a tankönyv és taneszköz bizottság kompetenciáját.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Ott konkrétan megvan, hogy miről. Egészen más volt, más fogalmazásban. Lehet, hogy az én fogalmazásom nem jó, de ez elképesztő.

ELNÖK: Akkor fogalmazd meg: miről szól a határozati javaslat?

DR. DOBOS KRISZTINA: Menjünk ezen végig!

ELNÖK: Menjünk végig! Az első határozati javaslatot szinte szó szerint megismételtem. Te azt mondtad, hogy én ezt annulláltam.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Ott van írásban.

DR. SZENES GYÖRGY: Feri azt olvasta fel.

ELNÖK: Akkor menjünk sorra!

Az első határozati javaslat első pontjával egyetért-e az OKNT vagy sem? Aki egyetért, tegye fel a kezét! *(Szavazás.)* Tizenkét igen. *(Nagy József: Kérem, hogy a többit olvassuk föl, mert nem tudjuk, miről szavazunk. Nekem például nincs a kezemben.)* Volt tartózkodás? (2) Volt ellenszavazat? (1)

Nem volt világos? Az első pontról kértem, hogy szavazzunk.

Menjünk tovább!

A második általad benyújtott határozati javaslatról én azt mondtam, ne döntsünk most, hogy kilenc vagy tíz fő, mert ennek anyagi konzekvenciáit nem tudjuk, és ennek függvényében fogjuk eldönteni. Erre te azt mondtad, én annulláltam ezt a pontot is.

DR. DOBOS KRISZTINA: Én azt javasolom, úgy írjuk, hogy „lehetőleg tíz főre”, és akkor ebben benne van, hogy ha csak kilencre jut pénz, akkor annyi. Csak annyi változzék tehát, hogy „hét főről lehetőleg tíz főre” egészüljön ki, akkor ebben benne van a kilenc is.

DR. HOFFMANN RÓZSA: A „javasolja” kellene a „hozzájárul” helyett, és akkor nem mi döntöttünk. Az Országos Köznevelési Tanács nem hozzájárul, hanem javasolja. Ebben benne van, hogy a pénzügyi dolgoktól függően.

ELNÖK: Ica?

LISKÓ ILONA: Bocsánat, de én azért szavaztam nemmel, mert szerintem az a két dolog, amit Feri az előbb felolvasott, hogy mit javasol az OKNT, és most elkezdünk erről szavazni, ellentmond egymásnak. Mi azt javasoltuk volna Dobos Krisztinával együtt – amire a Feri bólogatott –, hogy ez egy olyan probléma, ami több sebből vérző, megoldatlan. Megoldatlan a szakmai elbírálás kérdése. Marianntól részletesen hallottuk, milyen megoldatlan a finanszírozás kérdése. Egy csomó része van a tankönyvügynek, ami megoldatlan.

Mi azért javasoltuk volna, hogy tessék összehívni vitára egy szakmai csoportot, akik ebben fel vannak készülve – mondjuk, Irénnel az élen, akinek ebben nagy tapasztalata van, és javaslatai is vannak –, és beszéljék meg, hogy lehetne a jelenlegi helyzetet megjavítani. E helyett most mit csinálunk?

Úgy tűnt, elfogadásra talált, hogy ezt végig kellene gondolni, ezt a tankönyvügyet. E helyett elkezdünk ennek az egésznek egy kis részdolgaról szavazni.

ELNÖK: Van egy tankönyv és taneszköz bizottságunk. Hogy tartunk egy konferenciát a problematika teljességéről, az nem érinti azt, hogy az OKNT megerősíti vagy elismeri, hogy van egy ilyen bizottsága, és ennek van kompetenciája. Nincs ellentmondás.

LISKÓ ILONA: Nem konferenciára van itt szükség – ezt próbáltam mondani! A konferencián sok okos ember előadja a mondanivalóját. Itt nem erről van szó!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Le kell szavazni!

LISKÓ ILONA: A problémákat kellene megoldani.

ELNÖK: A workshop kifejezés hangzott el, szakértői tanácskozás.

DR. SZABADOS LAJOS: Mind a kettő elhangzott.

HORN GYÖRGY: Elnézést, elnök úr, én azt hiszem, itt olyan probléma van, amit gyorsan tisztázni kellene. A bizottság előterjesztett egy javaslatot, amiről az OKNT-nek

szavaznia kell. Ez független attól, hogy mi mit mondunk, mit nem. Ezekről a szempontokról szavazni kell, mert ez egy bizottsági előterjesztés.

A másik: azt gondolom, eljárási dilemmánk van. Összecsúsított a tankönyv- és taneszköz-ellátás rendje, problémái, meg a bizottságnak azok a bajai, amiket szeretnének megoldani azért, hogy a bizottság jól működjön. Azt gondolom, egy csomó nagyon fontos ügy előkerült. Az egyik javaslat, a bizottság azt szeretné, hogyha tízen lennének. Az elnök úr azt mondta, pénzügyileg nem tudunk erről dönteni, de szavazzunk arról, hogy támogatjuk vagy nem.

Én nem értek egyet Icával, és azt mondom, hogy ez egy egyszerű ügyrendi probléma. Hogy aztán a magyar gyerek tanul tankönyvből vagy nem tanul, az ettől tökéletesen független kérdés.

LISKÓ ILONA: Igen, Gyuri, csakhogy a javaslatban az van, hogy a bizottság jelöli ki a szakértőt.

HORN GYÖRGY: Akkor ellene kell szavazni!

LISKÓ ILONA: Ezt fogadtátok el.

HORN GYÖRGY: Én speciel tartózkodtam, de azt gondolom: haladéktalanul pontosítani, meg jogszabályban nevesíteni szükséges – ez nem azt jelenti, hogy...

LISKÓ ILONA: Olvasd el, mit csinál ez a bizottság! Kijelöli a szakértőt! Benne van!

DR. DOBOS KRISZTINA: Eddig is a bizottság jelölte ki, nem?

DR. POLINSZKY MÁRTA: Én két dolog miatt tartózkodtam. Az egyik az, hogy van a tankönyvrendelet, ami szerint a szakértőket az iroda kéri fel. Egy OKNT-határozattal egy rendeletet felülírni nem lehet.

A másik, amiért tartózkodtam, hogy én egyetértek azzal, ha az OKNT úgy gondolja, hogy ezt a bizottságot jogszabályban nevesíteni lenne szükséges, de szerepel ebben a mondatban az a fontos dolog, hogy viszont ezt a bizottságot az Országos Köznevelési Tanács szmsz-ében kellene nevesíteni... *(Közbeszólások: Benne van! Megvan! Semmi gond!)*

HORN GYÖRGY: Sőt, én azt hittem, hogy a törvényben is – eddig legalábbis benne volt.

AMBRUS ISTVÁN: 1996-ig volt benne.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Mindenesetre ez a határozat így ellentmond a rendeletnek, és egy OKNT-határozat nem írhat felül egy rendeletet.

DR. DOBOS KRISZTINA: Horn Gyurival értek egyet: megerősíti a betöltött szerepét. Ha eddig nem ő jelölte ki a szakértőket, csak tanácsot adott, akkor most is csak tanácsot fog adni. Nem ad új felhatalmazást ennek a bizottságnak, csak azt mondja, megerősíti az OKNT nevében betöltött szerepét. Mely területeken? Tankönyv-jóváhagyásban, a tankönyv-szakértők kijelölésében és továbbképzésében, rendezvények és információs bázisok szervezésében. Amit eddig csinált, azt megerősíti. Magyarul: nem vettünk el tőlük semmit, hanem ugyanazt mondtuk, hogy amit eddig csináltatok, csináljátok. Hogy itt probléma van, az fog kiderülni a problémák megoldásában, amit eredetileg is javasoltunk a 4. pontban, hogy tartunk egy workshopot, majd egy konferenciát, vagy együtt vagy egymás után, ez egy következő téma, de itt az első két pont arról szól, hogy amit eddig csináltatok, nagyon sok kritikánk volt vele

szemben, de azt mondjuk, hogy továbbra is csináljátok, mert most nem lehet azt mondani, hogy megváltozzon, amikor csak a problémákat látjuk.

Tehát azt gondolom, hogy az első két pont arról szól, hogy megerősítjük a Tankönyv- és Taneszköz Bizottságot az eddigi munkájában és amit eddig csinált, azt csinálja ezt követően is. Nem adunk új feladatot, de nem is veszünk el tőlünk semmit.

LISKÓ ILONA: Bocsánat, de ez az egész beszélgetés arról szólt ma délelőtt és engem arról győzött meg ennek a bizottságnak több tagja, hogy ez nem jó így, ahogy van. Akkor miért erősítjük ezt meg?

DR. DOBOS KRISZTINA: Ilona, ha nem jó, akkor tudjuk megmondani, hogy mit csináljanak másképp. Ezért hozzuk létre a workshopot. De addig azt mondani, hogy nem jó, amit csináltok, de nem is akarjuk, hogy csináljátok, ne csináljatok semmit, várjátok meg, amíg mi okosat mondunk? Létre kell hozni...

ELNÖK: Bátorkodom emlékeztetni, még mielőtt kellően hisztérikusan tiltakozni kezdett Karlovitz úr az ellen, amit mondtam, hogy én első helyre egy olyan konferenciának, az általa is javasolt konferenciának egy olyan kiegészített változatát tettem fel szavazásra, amely workshop, szakmai tanácskozás és meg fogja fogalmazni azokat a tartalmi, metodikai, terjesztési kérdéseket - még fel is soroltam, vissza lehet pörgetni -, amelyekben most nem tudunk egyéneként dönteni, mert nincsenek előttünk döntési alternatívák.

Ezért a legfontosabbnak azt tartom, hogy haladéktalanul egy ilyen szakmai konferencia létrejöhessen, fogalmazza meg az ajánlásait. Ha ez mást fog megfogalmazni a TTB szerepére vonatkozóan, mert más munkamegosztást ír elő, akkor lesz előttünk erre vonatkozó javaslat. Nem gondolnám, hogy előbb kellene legyengíteni a TTB szerepét, mielőtt az alternatíváját megmondjuk. Ezért én ezt az 1. pontot nem tartottam vitatható pontnak. *(Horn György: Egyet is értünk!)*

A 2. pontra azt bátorkodtam javasolni, és most elfogadom ezt az enyhítő megfogalmazást, hogy ne döntsünk, hogy 9 vagy 10, itt két szám hangzott el, de ebben benne volt, hogy elismerjük a növelés szükségességét, de nem tudunk a mértékében dönteni. Azt hittem, hogy ezt világosan és értelmesen fogalmaztam meg. Ez ügyben sem értem, hogy Jánosnak mi volt a baja.

Tovább nem is tudtam jutni, mert...

DR. DOBOS KRISZTINA: Elnök Úr! A 2. pontot tegye fel most szavazásra!

ELNÖK: Akkor én most a 2. pontot szavazásra teszem fel abban a megfogalmazásban...

NAGY JÓZSEF: Bocsánat, van egy áthidaló javaslatom, mert ennek sosem lesz vége. Az áthidaló javaslatom, hogy ezt most fogadjuk el úgy, ahogy van, arról az egészről szavazzunk, és legyen a jegyzőkönyvben vagy valahol egy mondat arról, hogy miután a konferencia, workshop, atyaisten, nem tudom micsoda lebonyolódik és javaslatok vannak, újra kerüljön a téma elénk. Ezt most nem tudjuk átdolgozni és átalakítani, és semmit se tudunk vele csinálni.

ELNÖK: De sok időnk van!

LISKÓ ILONA: Nekem egy alternatív javaslatom lenne. Arra kellene a bizottságot felkérni, hogy szakértők bevonásával tegyen javaslatokat a felmerült tankönyvkiadással kapcsolatos problémák megoldására.

ELNÖK: Erről szólna Ilona az a konferencia, aminek a létrehozására javaslatot tettünk. Erre a bizottság nem fog tudni...

LISKÓ ILONA: Ez a konferencia erre nem alkalmas.

ELNÖK: Egy szakmai tanácskozás? *(Nagy József: Utána gondolják meg és adják le!)* Változatlanul tartom magam ahhoz, amit elkezdtünk, az 1. pontot megszavaztuk. A 2. pontot abban a megengedő értelemben teszem fel szavazásra, hogy a létszám növelésének igényével egyetértünk, ennek mértékéről csak az anyagi kondíciók ismeretében tudunk dönteni. Aki ezt a szövegezést elfogadja, tegye fel a kezét! *(Szavazás.)* 13 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás.

A következő határozati javaslat az volt, hogy hívjuk össze, mert ez most már a harmadik, ezt a bizonyos szakértői tanácskozást, amely a konferencia, tanácskozás, szakértői tanácskozás, az OKNT-n ma felmerült valamennyi problémában állást foglal, illetve alternatív javaslatokat fogalmaz meg, és ezeket újra az OKNT elé hozza döntésre. *(Dr. Polinszky Márta: De nem ez a harmadik!)*

DR. DOBOS KRISZTINA: A negyediket mondta az elnök úr.

ELNÖK: Én most a negyediket mondtam, hogy ez legyen a harmadik. Ezt szavazzuk meg. Aki ebben a megfogalmazásban ezzel egyetért, tegye fel a kezét! Tehát még egyszer, a megfogalmazás így szól, ha nem volt pontos: Az OKNT egyetért egy olyan szakmai tanácskozás (workshop, munkaértekezlet, konferencia) létrehozásával sürgősen, záros határidőn belül, amely az OKNT mai ülésén felmerült valamennyi problémában állást foglal, illetve alternatívákat fogalmaz meg. Ez volt a szöveg. Aki egyetért, emelje fel a kezét! *(Szavazás.)* 12 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 3 tartózkodás.

Akkor a következő nagyon fontos kérdés volt a szakértői képzés problematikája. *(Dr. Polinszky Márta: Az benne van a rendeletben!)* Ma itt az felmerült és külön is megfogalmaztatók itt nekem írásban, hogy a szakértői képzésnek egyrészt egy továbbképzéses formája mellett foglaltunk állást, illetve felmerült javaslatként ennek felsőfokú képzésbe való beinhalálása, amire vonatkozóan azonban további tárgyalások szükségesek. Tehát az OKNT egyetért azzal, hogy egy ilyen irányú tárgyalás elkezdődjék és hogy a szakértőképzésben ennek egy külön nevesített továbbképzés álljon rendelkezésére. Ez volt a javaslatom. *(Dr. Hoffmann Rózsa: És a TTB ebben kapjon nagyobb szerepet!)* Igen. Ki támogatja ezt? *(Szavazás.)* 14 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 1 tartózkodás.

Kérdezem, hogy kihagytam-e valamit? *(Nincs jelzés.)* Nem. Ezzel a napirendet lezárom, a részvételt köszönöm.

A második napirendi pont előadóját, Trencsényi urat szólítom a pódiumra.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Kedves Kollégák! Nagyon rövid lennék, mert nagyon érzékeny dolog, hogy ma az OKNT ez ügyben határozatot tudjon hozni, mert a jogszabály által előírt határidők a végső pillanathoz érkeznek, és nem lenne szép tőlünk, ha mi okoznánk ezt a helyzetet, mármint az OKNT.

Különböző előterjesztéseket és anyagokat időben megkapott a bizottság, az az új fejlemény van mindehhez, hogy ma reggel a kerettantervi bizottság a szavazáskor 3:3 arányban mind az A), mind a B) határozati javaslat mellett lándzsát tört. Ez a két javaslat alternatívája egymásnak. Csak egyet tudunk tenni: az OKNT bölcs belátásához és igazságérzetéhez fordulunk, hogy ezt a patthelyzetet feloldja. Nyilván a referenci hozzászólásomból ki fog derülni, hogy én melyik határozati javaslatra mondtam igent, de megpróbálok tárgyyszerű lenni.

Az A) javaslat, az átdolgozás kérése arra épül, hogy a budapesti Radnóti Miklós Gyakorlóiskola tantervfejlesztő munkája, egyáltalán pedagógiai munkája fontos a magyar közoktatás számára, és máris vannak intézmények, amelyek helyi tantervként alkalmazták ezt a

muníciót, amit a Radnóti előállított. Ezt el kell ismerni. Ugyanakkor vannak javítanivalók, javítások, amelyeket el kell végezni, és akkor életbe lép az A) határozati javaslat.

A B) határozati javaslat az elutasítás javaslatát fogalmazta meg. Ez azt jelenti, hogy az első a rendelet után beérkezett kerettantervre azt mondaná az OKNT, hogy azért ennyire nem pluralizálunk. A Radnóti Miklós Iskola változatlan formában benyújtotta a saját pedagógiai programját, amelyet a Abonyi utca és a .... sarkán álló épületben folyó pedagógiai munkára érvényes. Erről vélte úgy a benyújtó, hogy ez kerettantervként alkalmazható szöveg.

A B) határozati javaslat mellett lándzsát törő bizottsági tagok úgy gondolták, hogy a pedagógiai program – benne nevelési programja és helyi tanterve – nemcsak tartalmilag nem azonos azzal a dokumentummal, amit kerettantervnek nevez a kerettantervről szóló rendelet. A logikai probléma ott van, hogy kerettantervből lehet helyi tantervet fénymásolóval előállítani, de kérdés, igaz-e ez a folyamat visszafelé is: lehet-e helyi tantervet kerettantervi szintre emelni. A B) változat azt mondja, nem, annál inkább, mert hiszen nem a helyi tanterv szövegrészében vannak olyan szövegek, amelyeket a kerettantervi előírás megkíván, hanem a nevelési program szövegrészben vannak ezek a szövegek. Ez az egyik fontos kérdés, amelyben állásfoglalást kellene az OKNT-nek elfogadnia.

A másik az originalitás problémája. A Radnóti Gyakorlóiskola által benyújtott kerettantervi szöveg tíz műveltségi területéből nyolc esetben kimutathatóan, szövegszerűen 80 százalékban azonos a kerettantervként használt – most ne menjünk bele, hogy oktatáspolitikai kompromisszumból vagy azért, mert igazolhatóan NAT-konform -, de egy más szerző nevével fémjelzett kerettanterv szövegével. Azt akarja-e az OKNT, az oktatáspolitikai, hogy a kerettanterv, az ős-kerettanterv mutációi szolgálják a pluralizálást, vagy azt kívánja, hogy egyedi, új tantervi konstrukciók jelenjenek meg. Hozzáteszem zárójelben, hogy a két másik, amelyik eredeti munka, a szakértő úgy nyilatkozik, hogy abszolút módon originális, és abszolút módon NAT-konformabb, mint bármilyen más magyar irodalom és nyelvtan tanterv, ami a piacon van.

Abban a csapdában vagyunk, hogy kimondattuk a jogszabályban, kerettantervi akkreditációra csak teljes tanterv szerezhethet jogot. Ha ezt kimondtuk, akkor karanténba zártuk az Arató-féle tantervet, és az a büdös életben nem juthat kerettantervi szintre, ha csak nem szerzi meg az originális másik kilenc kerettantervet. Ez nem történt meg, mert nem ezt az utat járta a Radnóti, hanem a kerettantervi szövegből egy modult kivett, és a helyére tett egyet, illetve kettőt, originális módon. Ez a dilemma, hogy hol kezdődik az originalitás határa.

Végül a harmadik, az én referensi gondolkodásomat meghatározó dolog: az átdolgozásra való javaslattétel úgy szól, hogy a szerző átdolgozza, a referens ellenőrzi, hogy az átdolgozásokat a kerettanterv szerzői elvégezték, és újra referál a kerettantervi bizottságnak. Én, mint referens, nemcsak azért mert objektíve egy csekély értelmű medvebocs vagyok, hanem elvileg vannak kompetenciaproblémák... Hogy a törvénytől eltérő óraszámok vannak a Radnótinak ebben a tantervében, az legyen az ő fenntartójának az ügye, hogy törvénytelenül működteti az iskoláját, nem foglalkozom ezzel. Csak azt mondom, hogy mint referens a referensi szerepkört – tehát nem magamat, mert én lehetek gyarló – nem tartom alkalmasnak arra, hogy ezt az átdolgozást szakértők segítségével ellenőrizni tudjam, hogy ezek a javítások bekövetkeztek-e. Nem hiszem, hogy referensi kompetencia, hogy újrászakértés nélkül tudjuk megállapítani. Az újrászakértés pedig a dolgok jelenlegi állása szerint formailag elutasítást jelent, és a szerző mérlegelésére bízva, hogy – újabb befizetés terhe mellett – újra benyújtja-e a tantervet.

Az OKNT-nek ezt kell mérlegelnie, hogy a jobb sorsra érdemes Radnótit terhelhetjük-e ezzel.

Ezek a mérleg két serpenyőjében lévő dolgok. Egy biztos. Logikailag nincs más alternatíva, csak az előterjesztett A) és a B).

ELNÖK: Horn György!

HORN GYÖRGY: Azt gondolom, az átdolgozásnak logikailag az a kritériuma, hogy a szakértő, illetve bizottság az átdolgozásra előírt pontokat pontosan határozza meg. Az itt felsoroltakban vannak olyanok, amiket a törvény nem ír elő, illetve az adott szabály maga megengedő jellegű. Mondom például az első pontot, amit Laci is felvetett, hogy nem lehet a kerettanterv része a pedagógiai program. Az valóban egy szavazás vagy döntés kérdése, amit te elmondtál itt kérdésként, hogy egy pedagógiai programot, mint rendszert, tehát hogy fordítva igaz, vetted fel a kérdést, de semmiképp sem jogszabályi kérdés. Tehát mérlegelési kérdés lehet, azonban az, hogy egy célrendszer, hogy ez egy kerettantervtől elvárt vagy a célokhoz hozzárendelt eszkörendszer milyen módon feleltethető meg. Az, hogy a célrendszer egy pedagógiai programként, tehát egy egységes iskolai programként jelenik meg, az nemcsak hogy az én értelmezésemben, az nemcsak egy probléma, hanem azt gondolom, hogy ez a lehető leghelyénvalóbb eljárás, de ez legalábbis vita kérdése.

Semmiképpen sem lehet az itt leírt kötelező átdolgozási szempont. A következő ugyanez a 3. pontra vonatkozóan. Az egészségügy, a fogyasztóvédelem, környezetvédelem programjai nem jelennek meg önálló textusban. Nem törvényi előírás. Törvényi előírás az, hogy ez magában a folyamatban és a tervezési folyamatban megjelenjen. Ennek sem formájára, sem a tanulástechnikai, oktatásszervezési eljárásra vonatkozóan nincs jogszabályi előírás. Ugyanez vonatkozik egyébként a testnevelésórákra is, hiszen a törvény a mindennapos testnevelést írja elő, nincs a törvényben óraszám kötelezettség a testnevelésre, hanem a mindennapos testnevelés előírása van, ez a tömegsporttól a különböző sportrendezvényeken át, akár a szüneti, munkahelyi sportig terjedhet, tehát ennek a formájára vonatkozóan a törvény nem ír elő formát, hangsúlyozom még egyszer: magával a testneveléssel egyetértek.

Ami érdemi, az a 6-os, ami egy fontos kérdés, nevezetesen hogy önálló műveltségi terület kimaradhat-e egy meghatározott szakaszban. Ez valóban egy alapdilemma, de itt is a NAT értelmezéséhez kell visszamennünk, ugyanis azt a kérdést, hogy az adott időszakot rigidnek tartjuk-e vagy az időszakon belül van-e mozgása, például adott esetben az informatikai műveltségi területről esik itt szó, azt gondolom, hogy erre a jogszabály nem ad egyértelmű útmutatást. Kétségtelen tény, hogy a viták során ez nagyon sokszor előkerül, hogy például a negyedikes követelménynek ebben a felállásban kimeneti, szakaszhatári vagy egy rugalmasnak a kimenetig tartó rugalmas folyamatot tekintjük. Az én értelmezésemben az a probléma, hogy az első négy évfolyamon nincs informatikai műveltség, egy egységes iskolában nem elutasítandó határ - hangsúlyozom: az én értelmezésemben -, ha ez egyébként a későbbiek során meghatározott eljárással meg is történik az adott kerettanterven belül.

Marad a 7-es, ami valóban alapkérdés úgy gondolom, amire valóban szükséges a korrekció előírása, Tehát ez olyan jogszabályi korlát, olyan törvényi korlát, amire nem adhat felmentést az OKNT. Ez esetben azonban azt vitatni, hogy a benyújtó erre alkalmas vagy sem, nem kellene az OKNT-nek, ezt a benyújtóra kellene bízni, hogy ő ezt ezután fenn kívánja-e tartani vagy sem. Kétségtelen tény, hogy a dolognak ez a pontja legalábbis - azt gondolom egyébként, elolvasva a szöveget, hogy itt formai hiba követődött el inkább, mintsem tartalmi, ami itt megjelölésre is kerül, tudniillik az, hogy itt a választható és a kötelező óráknak milyen az aránya, ez megjelenítés kérdése is, ezt azért elég jól tudjuk.

Végül a 8. pont megint egy teoretikus felvetés és nem jogszabályi. Annak a kérdésnek ugyanis, hogy a NAT-alapú tanterv 12 évig tart, illetve hogy az érettségi követelmények, amelyek kimeneti követelményként jelennek meg, ebben a felállásban azt gondolom, hogy az előírás a NAT-alapú tantervre vonatkozik. Ha most eltekintünk attól, hogy tudjuk, hogy a Radnóti felkészít az érettségire, most ettől az egyszerű racionális tényről tekintünk el, úgy gondolom, hogy az érettségi követelmények taxatív felsorolása a kerettantervnek nem előírása. Az egy súlyos dilemma, hogy a NAT, illetve az érettségi követelmények miképpen kompatibilisek, legyenek-e, ne legyenek-e, miképpen, tudjuk a készítés módját, többen részt vettünk mindkét változatban, de azt gondolom, hogy ez mint formai, hangsúlyozom, tehát jogszabályi átalakításra vonatkozó követelmény, az nem előírás.

Összegezve a javaslatomat: elfogadnám az A) javaslatot, de csak azért, mert van benne olyan kitétel, amelyiket úgy gondolom, hogy jogszabály határoz meg, egyébként mellette szavaznék az azonnali bevezetésnek is. Különös tekintettel arra, amit Trencsényi László úgy fogalmazott, hogy precedens értékű döntésről van szó. Tehát én ezzel nagyon egyetértek, hogy ez egy precedens értékű döntés. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Vágó Irén!

DR. VÁGÓ IRÉN: Én csak egy kérdést szeretnék feltenni, ez alternatív kerettanterv?

HORN GYÖRGY: Nem, 8/A.

DR. VÁGÓ IRÉN: De ha törvényi óraszám és NAT és ezeket nem tartják be, akkor miért nem alternatív?

HORN GYÖRGY: Ez az ő dolguk. Ez itt 8/A, és a 8/A-ra a kérdés visszautalható.

ELNÖK: Hoffmann Rózsa!

DR. HOFFMANN RÓZSA: Szeretném megköszönni ezt a nagyon jó előterjesztést, ami rendkívül informatív. Három ponton vitába szeretnék szállni. *(Dr. Polinszky Márta: Az a baj, hogy nem ez az előterjesztés!)* Ez egy határozati javaslat.

DR. POLINSZKY MÁRTA: Elnézést, ezt muszáj elmondanom. *(Dr. Hoffmann Rózsa: Erről kell döntenünk, ami itt van, nem?)* A következő történt. Én elküldtem, mint előterjesztést, ami nemcsak ez volt, hanem a referensi szöveg és a hozzátartozó ezen szöveg. Az lett volna az előterjesztés. Ezt én elküldtem, és ezek szerint meg is kaptátok. Az volt az elképzelés, hogy ma reggel a bizottság dönt, és elétek már csak az A) vagy csak a B) határozati javaslat kerül, a bizottság döntése került volna. De patthelyzet alakult ki, és ezért van ez, de ez kevés. Csak annyit akarok mondani, hogy több információt juttattunk el, mint ez. Ennyi.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Kérdezem, hogy amit Trencsényi László itt szóban elmondott, az szűkebb-e, mint ami a két referenci véleményben van, mert azzal együtt teljesebb lett a kép számomra is, de én nem érzem magamat információhiányos állapotban, mert ez az anyag is pontokba szedve, elég világosan elmondja, ellentmondást nem fogalmaztatok meg, Trencsényi László pedig még egy kicsit értelmezte és kiegészítette.

Azért nagyon röviden, de három ponton szeretnék vitába szállni, pontosabban ellentmondani Horn Györgynek, mert meglátásom szerint akkor nem jól értelmezi a jogszabályt. Egyrészt a törvény teljesen egyértelmű abban a tekintetben, hogy a pedagógiai program két részből áll: a nevelési programból és a helyi tantervből. Tehát a pedagógiai program része a tanterv és nem fordítva. Itt most az történt, hogy egy helyi tantervet nyújtottak be kerettantervi céllal, tehát szerintem ez az 1. pont így áll a helyén. Magától értetődik, hogy a törvény ezt mint pedagógiai program és kerettanterv nem értelmezi, nem is értelmezheti, mert a kerettanterv egy tágabb fogalom. A kerettanterv arra szolgál, hogy ha akarja az iskola, akkor ennek alapján készíthesse el a helyi tantervét, de ez fordítva is működhet, hogy egy helyi tantervet kerettantervként elfogadjunk, de ezzel együtt is a pedagógiai program a tágabb, tehát ez az 1. pont helyénvaló.

A 3. ponttal kapcsolatban. Két helyen szabályoz jogszabály. Az egyik helyen a törvény 40-valahányadik paragrafusa kimondja, hogy a pedagógiai programban ezekről szólni kell. Nem mondja, hogy a helyi tantervben vagy a nevelési programban, azt írja, hogy a pedagógiai programban. A másik jogszabály viszont a NAT kiadásáról szóló 127/2003-as, itt egyértelműen

azt mondja, hogy a helyi tantervben kell rendelkezni ezekről a kérdésekről. Azt nem írja, hogy a kerettantervben, hanem a helyi tantervben.

Ha itt megint az történik, hogy egy helyi tantervet akarunk kerettantervvé emelni, logikusan az következik belőle, hogy jogos az az elvárás, hogy a helyi tantervben legyen szó erről. Tehát itt egy értelmezésbeli kérdés van. Akkor fog tudni helyi tantervet csinálni ebből bármelyik iskola, amelyik követni akarja a Radnóti programját, ha valóban kap eligazítást a tantervi részben arról, hogy a fogyasztóvédelem, környezetvédelem stb... (*Horn György: Csak akkor, ha elfogadjuk az 1. pontban az állításokat.!*) Jó, de ezek elvi kérdések, csak nem szerettem volna, hogy csak ez hangozzék el. Szerintem nem helyesen látod ezeket a kérdéseket, a dolog megítélésében most nem kell egyetérteni.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ebből az következik, hogy minden, a Radnóti-kerettantervet követő iskola Zegzug környezetvédelmi őrzőjáratot szervez.

HORN GYÖRGY: Nem, mert a kerettantervet nem kötelező helyi tantervben alkalmazni.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Szeretném folytatni!

A gimnáziumi érettségi követelményekkel kapcsolatban is úgy látom, egyértelmű a törvény a tekintetben, hogy a kerettantervnek és a helyi tantervnek is tartalmaznia kell követelményeket. Az is egyértelmű, hogy a helyi tantervnek viszont figyelembe kell venni a követelmények megállapításakor a gimnáziumi érettségi követelményeket is. Megint úgy érzem, jogos ez, hogy a gimnáziumi érettségi követelményeknek meg kell jelenni abban a helyi tantervben, amit kerettantervvé emelünk.

Én ezeket a kérdéseket így látom, és szerettem volna, hogy elhangozzék ez a második álláspont is.

A felsorolt nyolc pont, plusz amit Trencsényi László itt elmondott – hogy lényegében 80 százalékban azonos a korábbi kerettantervvel –, annak alapján én úgy látom, hogy ez nem üti meg azt a mércét, hogy ezt külön kerettantervként ki lehessen adni. Valamint ezek a hiányosságok, amiket itt felsorolt – most nem az iskola tanári karának a kapacitását kérdőjelezem meg, hanem a dolog természetéből adódóan – olyan horderejűek, amik, ha komoly szakmai munkát akarnak végezni, nem végezhetőek el négy olyan hét alatt, miközben a tanári kar tanít is.

Itt valóban szinte előlről kellene kezdeni óraszámokkal, tartalmi megközelítésekkel, közös egyeztető munkát a magyart és a matematikát kivéve, ahol ezt valószínűleg elvégezték. Szíven ütött az is, amit Laci mondott, hogy valóban meghaladja a referensi kompetenciát. Nem arról van szó, hogy kimaradt egy szempont, ezt most rakjuk bele, és a referens ellenőrzi, hanem egy eléggé generális átgúráásra volna szükség ahhoz, hogy a saját magunk által korábban jóváhagyott követelményeknek ez a kerettanterv megfeleljen.

En nem ismerem, nem néztem meg, de ezen információk alapján jó szívvel a B) határozati javaslatot tudom támogatni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Mielőtt továbbmennék, szeretném az OKNT hozzájárulását kérni: Liskó Ica idejött hozzám, és azt mondta, hogy mindenképpen el kell mennie, de elmondta, melyik variáció mellett szavaz. Elfogadható-e így az ő szavazata, ha a szavazás aktusánál nem lesz jelen.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Esetleg más is kívánna ezzel élni.

KOSINSZKY ZSUZSA: Szabados úr is jelezte.

ELNÖK: Vagy az van, hogy lezárom a vitát, és azonnal szavazunk: A vagy B, és ne vitatkozzunk, és akkor kérem, fogadjuk el a Liskó Icáét, aki direkt ezért idejött.

KOSINSZKY ZSUZSA: Most nélküle is határozatképes még a tanács.

ELNÖK: Először szavazzunk arról, hogy elfogadjuk, hogy Liskó Icának a fülembé sügött szavazata él. Ha nem fogadjuk el, akkor is határozatképesek vagyunk?

KOSINSZKY ZSUZSA: Igen.

ELNÖK: Tehát a dolog nem sorsdöntő. Le is veszem akkor ezt a kérdést a napirendről. Pont tizenhárman vagyunk.

Szavazásra teszem fel a kérdést. Az A) javaslat – még egyszer – az, hogy átdolgozás, a B) javaslat az, hogy elutasítás. Aki az A) javaslatra szavaz, tegye fel a kezét! (4) Aki a B)-re szavaz? (7) Tartózkodás? (2) Két tartózkodással, hét elutasító szavazattal és négy átdolgozási javaslattal az a döntés született, hogy az OKNT nem fogadja el a Radnóti-tantervet.

Karlovitz János kért szót.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Azért kérek szót, hogy elmondjam, erős volt hisztérikusnak nevezni azt a magatartásomat, amivel én csupán azért álltam ki, hogy a jogrendet tartsuk be.

ELNÖK: Akkor a „hisztérikus” visszavonva: „szenvedélyes”.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Köszönöm.

NAGY JÓZSEF: Át lehet-e fogalmazni, vagy így kell megszavazni vagy leszavazni? Az átfogalmazás kérdésénél került elő ez a kellemetlen helyzet.

ELNÖK: Annyit szeretnék mondani, Zsuzsától meg tetszenek kapni a nyíregyházi napirendet, írásos anyagokat arról, ami már beérkezett. Számos olyan beszámoló érkezett kistérségi társulásokról, amelyeknek a szerzői ott fognak ülni az OKNT soraiban a tanácskozás alatt. Mint a meghívóból látszik, három nyilvános kvázi előadás, referátum hangzik el a minisztérium és az OM-kísérlet, illetve a KOMA részéről. A többiek állnak rendelkezésre az ő írásos anyagukhoz fölött kérdésekre. Az OKNT tagjainak is, meg a közönségnek is válaszolnak. Másként nem tudtunk gazdálkodni az idővel a vonat érkezése és a hazaindulás között. Továbbá nem tehattük meg a vendéglátókkal, akik felajánlották, hogy szeretnék megmutatni az intézményt, és vendégül is látják az OKNT-t egy ebédre, hogy akkor ezt majd futólépésben elfogyasztjuk, és egy percet se adunk a Nyíregyházi Főiskolának a megismerésére.

Az időt így tudtam beosztani, minden továbbiért a felelősséget vállalom.

DR. HOFFMANN RÓZSA: Legalább egy kicsit átérezzük szegény Hadházy Tibor helyzetét, aki mindig ilyen korán kel, amikor OKNT-ülés van. Most egyszer legalább mi is belebújunk az ő bőrébe.

DR. VÁGÓ IRÉN *(Hozzászólását kérésére, a tanács hozzájárulásával, a jegyzőkönyv nem tartalmazza.)*

ELNÖK: A jegyzőkönyv számára mondom, hogy az OKNT elnöke a mai vita alapján feladataként könyveli el, hogy az OKNT szakmai feladatainak bővülése mentén a finanszírozás kérdéséről tárgyalásokat kezdeményezzen, és nem látja elfogadhatónak azt az álláspontot, hogy szakmailag indokolt feladatokat pénzügyi fedezet hiányában ne lehessen megvalósítani.

Irén, tudtad követni?

DR. VÁGÓ IRÉN: Igen, köszönöm.

ELNÖK: Sajnálom, hogy nem mondtad el.

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 30 perc)

